

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

CREATIVE WRITING ACTIVITIES
THROUGH CINEMATOGRAPHIC FILMS

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

ΑΕΜ: 3110

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΒΑΚΑΛΗ ANNA

Β' ΕΠΟΠΤΗΣ: ΚΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Abstract	4
Εισαγωγή.....	5
Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο.....	7
2.1. Σκοπός	7
2.2. Πρόγραμμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων.....	7
2.3. ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ: Πρόγραμμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο	8
2.4. ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΕΚΦΡΑΣΗ : Πρόγραμμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων Δημιουργίας και Έκφρασης για το Νηπιαγωγείο	8
2.5. ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ: Πρόγραμμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Απλών Δραστηριοτήτων Πληροφορικής για το Νηπιαγωγείο.....	11
Η Δημιουργική Γραφή	12
3.1. Δημιουργική γραφή στο Νηπιαγωγείο	16
3.2. Στόχος Δημιουργικής Γραφής στο Νηπιαγωγείο	19
3.3. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού	19
Κινηματογράφος.....	21
4.1. Κινηματογράφος και Δημιουργική Γραφή	23
4.2. Κινηματογράφος στο σχολείο	23
4.3. Ο κινηματογράφος στο ελληνικό σχολείο.....	24
4.4. Ένταξη του κινηματογράφου στο μάθημα.....	26
Δραστηριότητα Δημιουργικής Γραφής Μέσω του Κινηματογράφου	28
5.1.Σκοπός της έρευνας.....	28
5.2. Πραγματοποίηση και μεθοδολογία έρευνας.....	28
5.3.Ερευνητικά Ερωτήματα.....	28
5.4. Η διαδικασία συλλογής των ερευνητικών δεδομένων	29
Συμπεράσματα	41
Βιβλιογραφία.....	44

Περίληψη

Το θέμα της παρούσας εργασίας είναι «Δραστηριότητες Δημιουργικής Γραφής μέσα από κινηματογραφικές ταινίες» και πραγματεύεται την αξία των κινηματογραφικών ταινιών στη Δημιουργική Γραφή μέσα στην τάξη του νηπιαγωγείου. Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη, το θεωρητικό και το πρακτικό.

Στο πρώτο μέρος, στο θεωρητικό πλαίσιο, παρουσιάζεται το πώς συνδέεται η παρούσα εργασία με το ΔΕΠΠΣ (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών) αλλά και οι επιστημονικές απόψεις πάνω στους όρους που χρησιμοποιήθηκαν. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται θεωρίες για το τί είναι η Δημιουργική Γραφή και τα βασικά της στοιχεία, πως η Δημιουργική Γραφή συνεισφέρει στο νηπιαγωγείο, αλλά και τον ρόλο του εκπαιδευτικού μέσα σ' αυτό. Στην συνέχεια αναφέρεται τι είναι ο κινηματογράφος και μια ιστορική αναδρομή, αλλά και το πώς συνδέεται με τη Δημιουργική Γραφή. Ειδικότερα η εργασία εμβαθύνει πάνω στο παιδί και μιλάει για πως ο κινηματογράφος συνδέεται με το σχολείο και εμπλέκεται ουσιαστικά σε αυτό. Τέλος αναφέρονται διάφορες δραστηριότητες στις οποίες ο κινηματογράφος μπορεί να χρησιμοποιηθεί μέσα στην τάξη.

Στο δεύτερο μέρος, στο πρακτικό μέρος, παρουσιάζεται μια έρευνα η οποία έγινε με δραστηριότητες δημιουργικής γραφής μέσα από των κινηματογράφο. Πιο συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκε σε ένα ιδιωτικό παιδικό σταθμό της Βέροιας, σε μια τάξη προνηπίων, η οποία αποτελούνταν από 20 παιδιά, τα 3 έλειπαν και από τα 17 συμμετείχαν ενεργά τα 13, στα οποία δείξαμε μια κλασική ταινία κινουμένων σχεδίων «Πήτερ Παν: Επιστροφή στη χώρα του ποτέ». Παρουσιάζονται οι ερευνητικές ερωτήσεις που κάναμε στα παιδιά και στο τέλος τα αποτελέσματα της έρευνας

Λέξεις Κλειδιά: Δημιουργική Γραφή, Κινηματογράφος, Δραστηριότητες, Νηπιαγωγείο, Παιδί

Abstract

The main topic of this dissertation is “creative writing activities through cinematographic films” and focuses on the value of cinematographic film in creative writing in the classroom of kindergarten. The thesis consists of two parts, the theoretical part and the practical part.

The first part, the theoretical context, presents how the present work is connected with ICCF (Interdisciplinary Common Curriculum Framework), but also scientific views on the terms used. More specifically, there are theories of what Creative Writing is and its key elements, how Creative Writing contributes to kindergarten, but also the role of the educator within it. Then mentions what cinema is and a historical retrospection, but also how it relates to Creative Writing. In particular, the work deepens on how cinema is connected with school and essentially involved in it. Finally, various activities are mentioned, in which cinema can be used in the classroom.

The second part, the practical part, presents a research about creative writing activities through the cinema. More specifically, it took place in a private kindergarten in Veria, in a classroom of preschool education children, which consisted of 20 children, the 3 were absent and from the 17 actively participated the 13, in which we showed a classic animated film “Peter Pan: Neverland”. It presents the research questions we did to children and the results of the research.

Key Words: Creative Writing, Cinema, Activities, Kindergarten, Child

Εισαγωγή

Το θέμα της παρούσας εργασίας είναι «Δραστηριότητες Δημιουργικής Γραφής μέσα από κινηματογραφικές ταινίες» και πραγματεύεται την αξία των κινηματογραφικών ταινιών στη Δημιουργική Γραφή μέσα στην τάξη του νηπιαγωγείου. Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη, στο θεωρητικό πλαίσιο και στην πρακτική εφαρμογή.

Αρχικά στο θεωρητικό πλαίσιο αναλύεται ο όρος της Δημιουργικής Γραφής, που εξυπηρετεί στην εκπαίδευση και στο νηπιαγωγείο αλλά και το ρόλο του εκπαιδευτικού. Η Δημιουργική Γραφή έχει άμεση σχέση με τη δημιουργικότητα. Επομένως, δεν μπορούμε να το ορίσουμε απλά αλλά να περιγράψουμε και να προσδιορίσουμε τον όρο της Δημιουργικής Γραφής συνοπτικά (Καρακίτσιος 2012). Σύμφωνα με τον Ramet (2007), η δημιουργική γραφή αναφέρεται στη συγγραφή κειμένων λογοτεχνίας, εφόσον αποτελεί «τη δύναμη να δημιουργήσεις μια ευφάνταστη, λογοτεχνικά πρωτότυπη παραγωγή ή σύνθεση». Παράλληλα, ο McVey θεωρεί ότι κάθε είδος συγγραφής είναι δημιουργικό δεδομένου ότι βασίζεται στη φαντασία, στις εμπειρίες, στις γνώσεις, στη γλώσσα του συγγραφέα, καθώς και στις γραπτές πηγές που έχει στη διάθεση του, οπότε ο συγγραφέας δημιουργεί κάτι νέο.

Στοιχεία της δημιουργικής γραφής εντοπίζονται και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου, όπως αυτά της μουσικής, του θεάτρου, της γραφής και της γλωσσικής έκφρασης, παρότι η δημιουργική γραφή δεν έχει προστεθεί ως μάθημα στο πρόγραμμά του. Η δημιουργική γραφή στο Νηπιαγωγείο μπορεί να βασιστεί κυρίως στη γλώσσα, επειδή τα παιδιά από τα πρώτα τους χρόνια ξεκινούν να αναπτύσσουν την ικανότητα της ομιλίας και θέλουν να επικοινωνήσουν με τους γύρω τους. Οι γονείς βέβαια παίζουν βοηθητικό ρόλο στο επικοινωνιακό κομμάτι της ζωής των παιδιών και θα πρέπει για αυτό το λόγο να τα διαπαιδαγωγήσουν ανάλογα. (Τσιλιμένη- Παπαρούση , 2010).

Επιπλέον, ο σπουδαίος ρόλος της νηπιαγωγού έχει αναδειχθεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο σχολείο πολλά από τα παιδιά είναι πιθανό να τη βλέπουν σαν μητέρα τους. Γενικότερα βέβαια ο ρόλος της είναι πολυεπίπεδος. Η ενθάρρυνση των παιδιών προς την ελεύθερη έκφραση είναι ένα από τα καθήκοντα της. Ποτέ δεν θα πρέπει να απορρίπτει λοιπόν τις απαντήσεις τους ως δήθεν λανθασμένες, αλλά είναι ορθότερο να αφιερώνει λίγο χρόνο, ώστε τα παιδιά να σκέφτονται εκ νέου την απάντησή τους. Θα πρέπει ακόμη να είναι ανοιχτή προς τις ερωτήσεις που θα τις θέτουν τα παιδιά. Αυτό

που είναι ιδιαιτέρως σημαντικό είναι επίσης η προτροπή της στο να υπάρχει διάλογος μεταξύ των παιδιών, ώστε αυτά να γίνουν μια ομάδα. Ακόμη, τα παιδιά μαθαίνουν μαζί της να σέβονται και αποκτούν τις καθιερωμένες αρχές. (Βακάλη, Ζωγράφου-Τσαντάκη, & Κωτόπουλος, 2013).

Στην συνέχεια, η εργασία αναφέρεται στον κινηματογράφο και στην επιρροή του στον κόσμο γενικότερα και ειδικότερα στο νηπιαγωγείο. Ο όρος κινηματογράφος αποτελεί μια επινόηση του Λεόν Μπουλί και αποδόθηκε σαν εφεύρεση στους αδελφούς Λουί και Ογκίστ Λιμιέρ. Ωστόσο, δεν ήταν εκείνοι που τον εφεύραν, αλλά απλώς τον βελτίωσαν και από τότε έγινε γνωστός στο ευρύ κοινό. Με τον όρο κινηματογράφος εννοείτο αρχικά η λειτουργία της μηχανής, η οποία κατέγραφε κινήσεις. (Kracauer, 1983).

Ο κινηματογράφος ήταν απών από το εκπαιδευτικό σύστημα σε όλες τις τάξεις. Στο σχολείο τα παιδιά δεν παρακολουθούσαν ντοκιμαντέρ, ούτε κινηματογραφικές ταινίες, κ.ά. Τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν οι φωνές για την ένταξη του ως μαθήματος οπτικοακουστικών στο σχολείο σε όλες τις βαθμίδες. Υπάρχουν μάλιστα και συγκεκριμένοι φορείς που έχουν παρουσιάσει μια τέτοια δραστηριοποίηση. Έχουν μάλιστα εκφραστεί και προτάσεις για ανάλυση των ταινιών μέσα στην τάξη, ενώ έχουν γίνει και σχετικά σεμινάρια επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για την οπτικοακουστική παιδεία. (<http://1dim-aeithess.thess.sch.gr/kinimatografou.doc>)

Τέλος, στο δεύτερο μέρος που αναφέρεται στο πρακτικό κομμάτι, ακολουθεί μια ολοκληρωμένη δραστηριότητα που αφορά τις Δραστηριότητες της Δημιουργικής Γραφής μέσω του κινηματογράφου στο Νηπιαγωγείο. Η δραστηριότητα έλαβε χώρα σε ένα τμήμα παιδικού σταθμού στη Βέροια, σε παιδιά ηλικίας 3,5 έως 4,5, στα όποια προβλήθηκε η ταινία: Πήτερ Παν, επιστροφή στη χώρα του ποτέ (2002) και ακολούθησαν ερωτήσεις, οι απαντήσεις των οποίων καταγράφηκαν αυτολεξεί.

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο

2.1. Σκοπός

Σκοπός του Νηπιαγωγείου σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία είναι να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτύξουν σώμα και μυαλό αλλά και να αναπτυχθούν συναισθηματικά και κοινωνικά, ανάμεσα σε άλλους στόχους της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το Νηπιαγωγείο είναι (μετά την οικογένεια) ένα μέσο κοινωνικοποίησης των παιδιών και θα πρέπει να θέτει στόχους πραγματοποίησης του έργου αυτού. Θεωρώντας δεδομένο ότι η προσχολική εκπαίδευση αποτελεί άρρηκτο κομμάτι του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε ανεπτυγμένης κοινωνίας είναι αναγκαία η εισαγωγή της στην εκπαίδευση.

Τα προγράμματα του Νηπιαγωγείου προκειμένου να έχουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα θα πρέπει να βασίζονται :

α. στο πώς μαθαίνουν και αναπτύσσονται τα παιδιά

β. στις συζητήσεις και στα εμπειρικά δεδομένα για το σχεδιασμό κατάλληλων προγραμμάτων (ΔΕΠΠΣ)

2.2. Πρόγραμμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων

Το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο καθορίζει τα προγράμματα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων στα μαθήματα της Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Δημιουργίας και Έκφρασης (Εικαστικά, Δραματική Τέχνη, Μουσική, Φυσική Αγωγή) και της Πληροφορικής για τα παιδιά του Νηπιαγωγείου.

Τα προγράμματα αυτά δεν θεωρούνται διδακτικά εγχειρίδια και δεν προτείνονται για ολοκληρωμένες διδασκαλίες αλλά για τον απλό προγραμματισμό και την υλοποίηση κάποιων δραστηριοτήτων που θα βοηθήσουν τα παιδιά να αντιληφθούν το θεωρητικό η διδακτικό πλαίσιο. Το πρόγραμμα της Πληροφορικής εισάγει τον υπολογιστή ως εποπτικό μέσο για τη διδασκαλία και ως μέσο αναζήτησης και επικοινωνίας.(ΔΕΠΠΣ)

2.3. ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ: Πρόγραμμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο

Το πρόγραμμα της Γλώσσας για το Νηπιαγωγείο βασίζεται στην άποψη ότι η γλώσσα και η γνώση δημιουργούνται σταδιακά, μέσα από σχέσεις επικοινωνίας υποστηρικτικού χαρακτήρα.

Μια βασική άποψη είναι ότι τα παιδιά μαθαίνουν μέσα από τα λάθη και ότι τα λάθη αυτά είναι το μέσον για την κατάκτηση της γνώσης. Αποτελεσματικά, τα λάθη αυτά θεωρούνται αναπόφευκτα και με βάση αυτά σχεδιάζονται τα οργανωμένα μαθησιακά προγράμματα με σκοπό την υπερκέραση τους.

Με βάση έρευνες που διεξήχθησαν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, έγινε μελέτη σχετικών προγραμμάτων με τη γλώσσα. Πάνω στα προγράμματα αυτά διαφαίνεται ο σημαντικός ρόλος του Νηπιαγωγείου, ώστε να μην αποτυγχάνουν τα παιδιά, μεγαλώνοντας, στο σχολείο στα μαθήματα της γλώσσας. Αυτό συνδέεται κυρίως με το γεγονός ότι τα παιδιά στις μικρότερες ηλικίες δεν είναι τόσο εξοικειωμένα με τη χρήση της γλώσσας, πόσο μάλλον παιδιά τα οποία προέρχεται από οικογένειας χαμηλότερων κοινωνικών ομάδων, ιδιαίτερα όταν αυτή σχετίζεται με τον γραπτό λόγο. Τέλος, θεωρείται ότι το πρόγραμμα αυτό μπορεί να συντείνει σε μια προοπτική όπου τα παιδιά θα εντάσσονται σε μια κοινωνία γραπτής επικοινωνίας πολύ καλύτερα και πολύ πιο εύκολα (ΔΕΠΠΣ).

2.4. ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΕΚΦΡΑΣΗ : Πρόγραμμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων Δημιουργίας και Έκφρασης για το Νηπιαγωγείο

Η Δημιουργία και Έκφραση περιλαμβάνει τα προγράμματα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων σχετικών με τα Εικαστικά, το Θέατρο – Δραματική Τέχνη, τη Φυσική Αγωγή και τη Μουσική.

Τα προγράμματα αυτά μπορεί να είναι αυτόνομα, διαθέτουν όμως και πολλά κοινά. Ευπνούν την περιέργεια των παιδιών, κινητοποιούν τη φαντασία και την έκφραση τους, τα συγκινούν, τα μαγεύουν αλλά ενεργοποιούν και τις φυσικές τους ικανότητες. Ακόμη δίνουν ευκαιρίες στα παιδιά να πειραματιστούν με διάφορα υλικά και τεχνικές και να καλλιεργήσουν τη δημιουργικότητα τους. Στο πλαίσιο της οργάνωσης εκπαιδευτικών προγραμμάτων με βάση τη δημιουργία και έκφραση,

πολλές φορές οι δραστηριότητες συμπληρώνουν η μία την άλλη. Παραδείγματος χάριν το θέατρο μπορεί να αλληλοσυμπληρωθεί είτε με εικαστική τέχνη είτε με μουσική, ενώ ανάλογα και η μουσική μπορεί να συνοδευτεί από κίνηση ή και εικαστικές δημιουργίες. Έτσι οι τέχνες συμβιώνουν μεταξύ τους χωρίς να χρειάζεται να τονίζεται η αναγκαιότητα της καθεμίας ξεχωριστά. Παρ' όλα αυτά, ο εκπαιδευτικός είναι υποχρεωμένος να γνωρίζει τη σημαντικότητα και τη κάθε τέχνης ξεχωριστά έτσι ώστε να είναι σε θέση να την χρησιμοποιήσει και να αναπτύξει διαθεματικές δραστηριότητές

i. Εικαστικά

Στο Νηπιαγωγείο τα παιδιά μπορούν να πειραματιστούν με διαφορετικά υλικά και τεχνικές, μπορούν να ερευνούν και να χρησιμοποιούν τις εμπειρίες και τις ιδέες τους ως μέσα καλλιτεχνικής δημιουργίας και έκφρασης. Μέσα από τα εικαστικά ανακαλύπτουν ότι η τέχνη είναι ένα μέσο έκφρασης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων.

ii. Το Θέατρο - Η Δραματική Τέχνη

Τα παιδιά μέσω της δραματικής Τέχνης στο Νηπιαγωγείο αναδεικνύουν τις ικανότητες και τις κλίσεις τους. Μέσα από τη Δραματική Τέχνη τα παιδιά εκφράζονται, δημιουργούν, επικοινωνούν μεταξύ τους, ανακαλύπτουν τον εαυτό τους αλλά και τον κόσμο γύρω τους, εκτονώνονται και απελευθερώνουν τις πτυχές του χαρακτήρα τους. Χρησιμοποιώντας κίνηση, φωνή, λόγο και διάφορα υλικά, εκφράζουν, είτε μόνα τους είτε σε συνεργασία με άλλους τα διάφορα συναισθήματα, τις ιδέες και τις εμπειρίες τους. Δηγούνται ή πλάθουν δικές τους ιστορίες. Χειρίζονται αντικείμενα με διάφορους τρόπος δίνοντας τους διαφορετικές σημασίες. Ακόμη, όταν τα παιδιά αλληλοεπιδρούν με άλλα παιδιά αυτό έχει ως αποτέλεσμα να χρειάζονται κανόνες στους οποίους πρέπει να υπακούν. Το παιδιά μέσα από το διάλογο μαθαίνουν να δημιουργούν, να ανακαλύπτουν τις δυνατότητές τους, να μοιράζονται τους φόβους και τις ανησυχίες τους και να συνεργάζονται.

iii. Φυσική Αγωγή

Αν παρατηρήσεις για λίγα λεπτά ένα παιδί θα δεις ότι βρίσκεται συνέχεια σε κίνηση. Τρέχει, χοροπηδά, σκαρφαλώνει, χορεύει η ασχολείται με οτιδήποτε άλλο το οποίο περιλαμβάνει λιγότερη ή περισσότερη κίνηση. Η ενεργητικότητα λοιπόν αυτή

του παιδιού και αυθορμητισμός του σχετίζεται με την ανάπτυξη του και την καλή του υγεία.

Ένα παιδί από τα πρώτα στάδια και στο μεγαλύτερο κομμάτι της ζωής του παίζει. Μέσα από το παιχνίδι ανακαλύπτει τον εαυτό του, τον κόσμο γύρω του αλλά και τις δυνατότητες του και τα όρια του. το παιχνίδι είναι μέσω κοινωνικοποίησης και εκμάθησης συνεργασίας και ανάληψης ευθυνών και ρόλων. Ακόμη τα παιδιά μέσα από το παιχνίδι μαθαίνουν να βάζουν κανόνες και να υπακούν σε αυτούς.

Το Ενιαίο Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου έχει ως στόχο να οργανώνονται δραστηριότητες οι οποίες θα περιλαμβάνουν κίνηση και θα αναπτύσσουν τη σωματική, πνευματική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Λαμβάνοντας υπόψιν τις ανάγκες των παιδιών ανάλογα την ηλικία τους επιλέγουμε ένα ασφαλές περιβάλλον και τον ανάλογο εξοπλισμό, διευκολύνοντας έτσι τη συμμετοχή των παιδιών σε κινητικές δραστηριότητες και παιχνίδια.

iv. Μουσική

Στην προσχολική εκπαίδευση η μουσική είναι ένα μέσο απελευθέρωσης της δημιουργικής ικανότητας των παιδιών. Τα παιδιά μαθαίνουν να κατανοούν την μουσική και αλλά και να την απολαμβάνουν ενώ ταυτόχρονα καλλιεργούν την αισθητική και την ευαισθησία τους. Κάθε παιδί έχει διαφορετικές μουσικές εμπειρίες τις οποίες φέρνει στην τάξη καθημερινά και τις μοιράζεται με τους συμμαθητές του. Έτσι το ένα παιδί επηρεάζει το άλλο με αποτέλεσμα να αναπτύσσουν μουσικές τους δεξιότητες και ιδέες.

Η μουσική που αξιοποιείται στο Νηπιαγωγείο πρέπει να είναι ποιοτικά παιδικά τραγούδια και ήχοι διαφόρων πολιτισμών. Μέσα στην τάξη του Νηπιαγωγείου το παιδί αναπτύσσεται μουσικά και αποκτά διάφορες μουσικές εμπειρίες μέσα σε ένα χαρούμενο περιβάλλον, αφού τα παιδιά μοιράζονται μεταξύ τους τις διάφορες εμπειρίες που αποκτούν μέσα και έξω από την τάξη.

Τα παιδιά χρειάζεται να μάθουν να ακούν, να παίζουν και να συνθέτουν μουσική αλλά και να τραγουδούν. Όλα αυτά ονομάζονται μουσικές δεξιότητες και σχετίζονται με τον έλεγχο, το χειρισμό και την παρουσίαση της μουσικής.

Οι δεξιότητες αυτές περιλαμβάνουν:

α. ακουστική αντίληψη και διάκριση των ήχων

β. στοιχειώδη τεχνικό έλεγχο της φωνής και των οργάνων, ανάπτυξη και κατανόηση των μουσικών ιδεών.

Η νηπιαγωγός δημιουργεί με τα κατάλληλα υλικά και την οργάνωση διάφορων δραστηριοτήτων ένα περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά είναι σε θέση μέσα από ερωτήσεις και διάφορες προτάσεις να εξερευνήσουν τον κόσμο της μουσικής. Παροτρύνει τα παιδιά να ασχοληθούν περεταίρω με τους ήχους, να παίζουν με αυτούς, να ακούν περισσότερο, να αποκτούν εμπειρίες μαζί με άλλα παιδιά ακόμη και να μάθουν να παίζουν μουσικά όργανα. (ΔΕΠΠΣ)

2.5. ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ: Πρόγραμμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Απλών Δραστηριοτήτων Πληροφορικής για το Νηπιαγωγείο

Η εισαγωγή της πληροφορικής στο νηπιαγωγείο έχει ως σκοπό να ασχοληθούν τα παιδιά με τις απλές λειτουργίες του υπολογιστή και να έρθουν σε πρώτη επαφή με αυτόν. Ακόμη τα πολυμέσα γενικότερα θεωρούνται πλέον από τους καλύτερους τρόπους διδασκαλίας αλλά και ως μέσα ανακάλυψης και έκφρασης στο καθημερινό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου

Σκοπός της εισαγωγής της Πληροφορικής στο Νηπιαγωγείο είναι να εξοικειωθούν τα παιδιά με απλές βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με διάφορες χρήσεις του, ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας καθώς και ως εργαλείου ανακάλυψης, δημιουργίας και έκφρασης στο πλαίσιο των καθημερινών τους δραστηριοτήτων. Τέλος μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τον υπολογιστή ως ένα χρήσιμο εργαλείο και όχι μόνο ως μέσο για παιχνίδι (ΔΕΠΠΣ)

Η Δημιουργική Γραφή

Η απόπειρα να δώσει κανείς έναν ορισμό της έννοιας «δημιουργική γραφή» είναι επισφαλής δεδομένου ότι πρόκειται για βασικώς δημιουργική διαδικασία. Είναι γνωστό ότι ένας ορισμός είναι αποτέλεσμα μιας κριτικής και όχι αποκλίνουσας διαδικασίας. Βασικά στοιχεία του ορισμού ως γλωσσικού προϊόντος ή αποτελέσματος αποτελούν η κοινή αποδοχή, η σταθερότητα, ενώ θα πρέπει να βασίζεται σε κανόνες, ακόμη και σε στερεοτυπικές σκέψεις. Επίσης θα πρέπει να είναι προσανατολισμένος σε συγκεκριμένα βασικά σημεία, ενώ εμμέσως δεν επιτρέπεται το εγχείρημα εξεύρεσης νέων ιδεών. Αντιλαμβάνεται λοιπόν κανείς το οξύμωρο μιας προσπάθειας ορισμού της δημιουργικής γραφής.

Σήμερα ο όρος «δημιουργικός» καθίσταται κατανοητός με διττό τρόπο. Πιο αναλυτικά, πρόκειται τόσο για την ικανότητα οι σκέψεις και οι ιδέες να μετατρέπονται σε λόγο και σε γραφή (Σουλιώτης, 1995), όσο και –σε ένα ευρύτερο πλαίσιο- για το σύνολο των εκπαιδευτικών μεθόδων μέσω των οποίων αποκτά και αναπτύσσει κανείς την ικανότητα παραγωγής του λόγου και της πνευματώδους εκφραστικής δυνατότητας (Καρακίτσιος, 1995).

Τελικά, ο όρος αυτός θα πρέπει να συσχετιστεί με τις πολλές και διαφορετικές, ακόμα και δυσνόητες, ερμηνείες του εννοιολογικού περιεχομένου του όρου «δημιουργικότητα» (Κωτόπουλος 2012:12) Η επικρατούσα άποψη, η οποία βασίζεται στην εμπειρική γνώση κυρίως, είναι ότι η δημιουργική γραφή θα πρέπει να συνδεθεί με τα μυθοπλαστικά κείμενα και τα βιβλία διαφόρων λογοτεχνικών ειδών. Αυτό που επισημαίνει ο Καρακίτσιος είναι ότι πράγματι η δημιουργική γραφή επαφίεται στη δημιουργικότητα, όμως η ύπαρξη ενός και μοναδικού –κοινά αποδεκτού- ορισμού εγγίζει πιθανώς στη σφαίρα το ανέφικτου και μπορούν μόνο να γίνουν ορισμένες γενικού τύπου αδρομερείς προσεγγίσεις του όρου (2012).

Βεβαίως, αξίζει να σταθεί κανείς στις απόψεις που έχουν εκφραστεί από τους μελετητές σχετικά με αυτό. Σύμφωνα με τον Ramet (2007), η δημιουργική γραφή αναφέρεται στη συγγραφή κειμένων λογοτεχνίας, εφόσον αποτελεί «τη δύναμη να δημιουργήσεις μια ευφάνταστη, λογοτεχνικά πρωτότυπη παραγωγή ή σύνθεση».

Παράλληλα, ο McVey θεωρεί ότι κάθε είδος συγγραφής είναι δημιουργικό δεδομένου ότι βασίζεται στη φαντασία, στις εμπειρίες, στις γνώσεις, στη γλώσσα του συγγραφέα, καθώς και στις γραπτές πηγές που έχει στη διάθεση του, οπότε ο συγγραφέας δημιουργεί κάτι νέο. Η φαντασία αποτελεί και για τους Brookes και Marshall (2004) το κύριο χαρακτηριστικό στοιχείο της δημιουργικής γραφής.

Ασφαλώς θα πρέπει ακόμη να δει κανείς στο σημείο αυτό ποια θεωρούνται ως θεμελιώδη χαρακτηριστικά της δημιουργικής γραφής:

➤ Ο Κωτόπουλος (2012) συσχετίζει τη δημιουργική γραφή με την κριτική σκέψη, ενώ για τον Σουλιώτη (2012) η θεώρηση ότι το ταλέντο και η έμπνευση αποτελούν τα βασικά χαρακτηριστικά της δημιουργικής γραφής είναι τετριμμένη, αφού το πρώτο μὲν δεν διασφαλίζει το αποτέλεσμα, το δεύτερο δε απαιτεί καλλιέργεια.

➤ Αποτελεί κοινή παραδοχή όλων των εργαστηρίων δημιουργικής γραφής ότι η συγγραφή λογοτεχνικού κειμένου *δεν είναι προνόμιο λίγων ανθρώπων*, αφού προϋπόθεση αυτής είναι η εξάσκηση μιας σειράς τεχνικών που έχουν σταδιακά θετική εξέλιξη (Καρακίτσιος, 2012).

Προχωρώντας, δεν θα πρέπει να παραλείψει κανείς το ρόλο της δημιουργικής γραφής στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η Δημιουργική γραφή αποτελεί μέρος της σχολικής πραγματικότητας για πολλές από τις χώρες της Ευρώπης. Η ανάδειξη της έγκειται στο γεγονός ότι δύναται να προσφέρει την ικανότητα της έκφρασης και την κατάκτηση του λόγου από τον μαθητή, δεξιότητες στις οποίες δεν στοχεύουν τα πιο πολλά από τα εκπαιδευτικά συστήματα. Με ποιο τρόπο όμως αξιοποιείται η δημιουργική γραφή εντός του σχολικού πλαισίου;

Πρόκειται για ένα συνδυασμό μεθόδων: από τη μια απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η απαλλαγή από το παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα και από την αξιολόγηση του μαθητή, από την άλλη η δημιουργικότητα του παιδιού διεγείρεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εκφράζεται γραπτά με παιγνιώδες ύφος. (Σουλιώτης, 1995) Πρόκειται λοιπόν για μια βιωματική μέθοδο, η οποία στηρίζεται στο παιχνίδι και αφορά στην αναδόμηση των προτάσεων ακόμα και των λέξεων με σκοπό τη δημιουργία νέων κειμένων (Πασσιά & Μανδηλαρά, 2001).

Παράλληλα, η δημιουργική γραφή δύναται να προσφέρει και σε έναν ακόμη τομέα, αυτόν της φιλολογίας και συγκεκριμένα στις θεωρίες λογοτεχνίας. Με την εστίαση της στο «βλέμμα του συγγραφέα» δομεί βασιζόμενη στην αποδόμηση, τη σημειωτική και τη διακειμενικότητα, μια *νέα λογοτεχνική θεωρία*. Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί ότι αυτή η προσέγγιση του έργου απομακρύνεται από την οπτική του συγγραφέα- κοινωνικού όντος, παρότι το δημιουργικό και το κοινωνικό εγώ είναι αληθές ότι αλληλοσυνδέονται. Έτσι η δημιουργική γραφή προ(σ)καλεί τον αναγνώστη για μια νέα σύνθεση κειμένου με απώτερο σκοπό να γίνει ένας εν δυνάμει δημιουργός (Σαμαρά, 2009). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της γνώσης του τρόπου με τον οποίο συνθέτει κανείς ένα κείμενο, καθώς αυτό είναι που επιτρέπει και την υπονόμηση του, η οποία οδηγεί τελικά στη δημιουργία ενός νέου κειμένου. Σε αυτό ακριβώς βασίζεται και η δημιουργική γραφή εντός του σχολικού πλαισίου, στην οποία έγινε προαναφορά.

Ο Tompkins έχει επιχειρήσει να σκιαγραφήσει τους λόγους για τους οποίους τα παιδιά είναι καλό να δημιουργούν και συγγράφουν ιστορίες δικές τους: διασκεδάζουν, αναπτύσσουν τη φαντασία τους, μαθαίνουν γραφή και ανάγνωση, αναζητούν την δική τους ταυτότητα, αποσαφηνίζουν τη σκέψη τους, ενώ ταυτοχρόνως προωθείται και η καλλιτεχνική τους έκφραση (Καραγιάννης, 2010).

Η συγγραφή δικών τους κειμένων μπορεί να υποβοηθήσει και στην αντιμετώπιση των αρνητικών τους εμπειριών και ευνοεί την αντίδραση τους, ώστε να επικεντρώνονται κυρίως στις θετικές εικόνες που δημιουργούν με τη φαντασία. Δεν θα πρέπει βέβαια να παραλείψει κανείς τόσο το απολαυστικό κομμάτι της συγγραφής, όσο και την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων, την καλλιέργεια του νου και της δημιουργικότητας (Καραγιάννης, 2010).

Ο Κιοσσές υποστηρίζει ότι η δημιουργική γραφή θα πρέπει να γίνει αντιληπτή -στην παιδαγωγική της έκφραση- πρώτον ως ένα σύνολο γνώσεων τόσο των κειμένων, της θεωρίας και των κριτικών προσεγγίσεων της, όσο και των τεχνικών γραφής όπως αυτές διαμορφώθηκαν ή και αποκρυσταλλώθηκαν από τους λογοτέχνες και τους μελετητές της λογοτεχνίας. Οι μαθητές μαθαίνουν τα κλασικά λογοτεχνικά έργα και τα διάφορα είδη της λογοτεχνίας, την εφαρμογή των συμβάσεων αυτών μέσα στα έργα, αλλά και να δουν ότι έπαιξαν ένα σημαντικό ρόλο τόσο στη δημιουργία αυτών των έργων, όσο και στην πρόληψή τους. Οι

μαθητές είναι επίσης σε θέση με τη βοήθεια του διδάσκοντα να κατανοήσουν μέσα από τα κείμενα τις κοινωνικές δομές οργάνωσης και τις διάφορες υφολογικές προτιμήσεις, ανάλογα με το είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο. Δεύτερον, η δημιουργική γραφή συμπεριλαμβάνει και το σύνολο των δεξιοτήτων που οι μαθητές κατακτούν μέσω των ασκήσεων συγγραφής και ανάγνωσης. Τρίτον, οι εκπαιδευτικοί είναι δυνατό να επιστρατεύσουν ένα πλήθος εκπαιδευτικών μεθόδων με σκοπό τη βαθμιαία εξοικείωση του μαθητή με το αντικείμενο και για να υπάρξουν αποτελέσματα στην ενίσχυση των δεξιοτήτων τους. Τελικά, οι μαθητές:

- Εξοικειώνονται με τις θεωρητικές τεχνικές.
- Πειραματίζονται.
- Μαθαίνουν να γράφουν και οι ίδιοι.
- Αναπτύσσουν την ικανότητα του σχολιασμού κειμένων, και των δικών τους, αλλά και των άλλων (συνδυασμός γνωστικών και μεταγνωστικών ικανοτήτων) (Νικολαΐδου, 2012).

Όλα αυτά πραγματώνονται με τη συμβολή του εκπαιδευτικού ανάλογα ασφαλώς με τα ενδιαφέροντα των μαθητών και του είδους προς διερεύνηση. Για αυτό θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι η δημιουργική γραφή αποτελεί μια *διαδικασία μαθητείας* και σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να θεωρηθεί σαν ένα απλό μάθημα. Ακόμη, θα πρέπει να τονιστεί ότι ο μαθητής *βιωματικά* κατακτά νέα πεδία γνωστικών ικανοτήτων, ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί και ο ίδιος. Επιπρόσθετα, αξίζει προσοχής το θέμα της μορφής της διδασκαλίας, διότι η δημιουργική γραφή δεν μπορεί να βασιστεί στη μετωπική διδασκαλία, αλλά περισσότερο στην *ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Η σχολική τάξη μπορεί δηλαδή να μάθει από άλλο εργαστήριο δημιουργικής γραφής ή σχετικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα, όπου εφαρμόζονται και η μετωπική διδασκαλία και οι εργασίες σε ομάδες, αλλά και η ατομική ανάγνωση και σύνθεση και η συζήτηση που αποσκοπεί στην ανατροφοδότηση και τον αναστοχασμό (Νικολαΐδου, 2012). Εν συντομία μπορεί κανείς να αναφέρει και τα στάδια της δημιουργικής γραφής ενός κειμένου, τα οποία είναι: η προγραφή/ ο σχεδιασμός, η σύνταξη, η ανατροφοδότηση/ αναθεώρηση, η διόρθωση/ επιμέλεια κειμένου και τέλος η έκδοση κειμένου.

Είναι σημαντικό βέβαια οι μαθητές να μάθουν μέσα από αυτή τη διαδικασία αυτή τόσο να εκφράζουν τις δικές τους απόψεις, όσο και να δέχονται αυτές των άλλων,

αλλά και να προβαίνουν σε αναθεωρήσεις και των δικών τους κειμένων. Ωστόσο, έχει διατυπωθεί η άποψη ότι τα κείμενα της δημιουργικής γραφής βασίζονται κυρίως σε προσωπικές εμπειρίες και προβληματισμούς και άρα συνεισφέρουν απλώς και μόνο στην αυτοβελτίωση του υποκειμένου. Όπως όμως ορθά έχει επισημάνει ο Kuhn (2005), αυτή είναι μόνο μια από τις ωφέλειες της δημιουργικής γραφής και μάλιστα δεν πρόκειται για την πιο σημαντική. Η έμπνευση από τις προσωπικές εμπειρίες δεν μπορεί να υπερκεράσει τη βαρύτητα της αφηγηματικής τέχνης και του καλλιτεχνικού αποτελέσματος της μυθοπλασίας. Για αυτό στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνει κανείς την ευθύνη που έχει ο διδάσκων ως προς την επιμονή στους κανόνες της τέχνης και στους στόχους της ανάπτυξης των δημιουργικών ικανοτήτων.

Ένας ακόμη λόγος για τον οποίο δεν μπορεί να έχει ουσιαστική ισχύ αυτή η προσέγγιση, ότι η δημιουργική γραφή περιορίζεται στις προσωπικές εμπειρίες, είναι ότι το μάθημα της δημιουργικής γραφής προϋποθέτει και την ύπαρξη κοινού. Δεν πρόκειται λοιπόν μόνο για συγγραφή αλλά και για ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου. Αυτό αποσαφηνίζεται καλύτερα, αν σκεφτεί κανείς ότι ακόμα και η καταγραφή ενός ημερολογίου, όταν πρόκειται να γίνει ανάγνωση αυτού ενώπιον κοινού, τότε θα πρέπει να γίνουν ορισμένες προσαρμογές ως προς το ύφος του προς ανάγνωση κειμένου. Επομένως, δεν δύναται να συμβαδίζει η παραγωγή ενός κειμένου που προσανατολίζεται αποκλειστικά στην προσωπική αυτοβελτίωση και στο εγώ του συγγραφέα με τη δημιουργία ενός λογοτεχνικού κειμένου, το οποίο θα αναγνωστεί δημοσίως. Άρα λοιπόν ο παράγοντας του ιδιωτικού και του δημόσιου λόγου θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για το ότι η δημιουργική γραφή δεν εξαντλείται τελικώς στο χώρο των προσωπικών εμπειριών (Σεφερίδου,2016)

3.1. Δημιουργική γραφή στο Νηπιαγωγείο

Στοιχεία της δημιουργικής γραφής εντοπίζονται και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου, όπως αυτά της μουσικής, του θεάτρου, της γραφής και της γλωσσικής έκφρασης, παρότι η δημιουργική γραφή δεν έχει προστεθεί ως μάθημα στο πρόγραμμά του.

Η δημιουργική γραφή στο Νηπιαγωγείο μπορεί να βασιστεί κυρίως στο μάθημα της γλώσσας, επειδή τα παιδιά από τα πρώτα τους χρόνια ξεκινούν να αναπτύσσουν την ικανότητα της ομιλίας και θέλουν να επικοινωνήσουν με τους γύρω

τους. Οι γονείς βέβαια παίζουν βοηθητικό ρόλο στο επικοινωνιακό κομμάτι της ζωής των παιδιών και θα πρέπει για αυτό το λόγο να τα διαπαιδαγωγήσουν ανάλογα.

Στο νηπιαγωγείο οι δραστηριότητες πρέπει να είναι ομαδικές χωρίς να υπάρχει το «σωστό» και το «λάθος», εφόσον πρόκειται επί της ουσίας για συζήτηση των πληροφοριών που συλλέγονται από ένα κείμενο (Τσιλιμένη- Παπαρούση, 2010). Η παιδική ποίηση είναι μια εξαιρετική επιλογή κυρίως επειδή βασίζεται σε ακουστικά μηνύματα και ήχους. Χωρίς αμφιβολία, η αγάπη των παιδιών για την παιδική ποίηση είναι δεδομένη. Ένα ιδιαίτερο στοιχείο είναι ότι αυτή συχνά εκλαμβάνεται σαν λόγος του πατέρα ή της μητέρας και κατά αυτό τον τρόπο αποτυπώνεται στη μνήμη του παιδιού (Jeans, G, 1985).

Η ποίηση λοιπόν καλλιεργεί τόσο τη γλωσσική όσο και την αισθητηριακή ικανότητα, ενώ απευθύνεται και στο σώμα και στο πνεύμα. Για τον Τσουκόφσκι τα ποιήματα για παιδιά πρέπει να έχουν:

- Πλούσια εικονοποιία
- Συνεχείς εναλλαγές των εικόνων, ώστε το παιδί να δραστηριοποιείται και να συμμετέχει, τραγουδώντας και εκείνο ή χτυπώντας ζωηρά παλαμάκια.
- Ομοιοκαταληξία απαραίτητως και ποικιλία των μέτρων και απλοί συνδυασμοί φθόγγων. Το παιδί εστιάζει πολύ την προσοχή του στην ομοιοκαταληξία.
- Τα ρήματα να είναι περισσότερα από τα επίθετα και οι στίχοι να λειτουργούν προτρεπτικά για παιχνίδι.
- Να έχουν πληρότητα και δεξιοτεχνία, όπως συμβαίνει με την ποίηση των ενηλίκων. (Κουλουμπή,1988)
(Κανατσούλη1997)

Ίσως διαφεύγει της προσοχής ορισμένων ότι τα παιδιά από τη γέννηση τους έρχονται σε επαφή κατά κάποιο τρόπο με τον κόσμο της ποίησης μέσα από τα νανουρίσματα και τα ταχταρίσματα. Το παιδί έχει την τάση να μιμείται τους ήχους και τις μελωδίες που ακούει και αποκτά την αίσθηση της μουσικότητας. Είναι σημαντικό να παρατηρήσει κανείς ότι πρόκειται για τα πρώτα μαθήματα ομιλίας.

Όπως θα δούμε αργότερα, η ποίηση είναι ένα λεκτικό παιχνίδι. Για να υπεισέλθουμε όμως σε αυτό θα πρέπει πρώτα να αναδειχθεί η σημασία του παιχνιδιού στη ζωή του παιδιού (Ντάγιου, 2008).

Μέσα από το παιχνίδι τα παιδιά αναπτύσσονται σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου να συμμετέχουν σε αυτό και ωθούν τον εαυτό τους στο να πράξουν μέσω του λόγου και έτσι ενεργοποιείται και η σκέψη των παιδιών. Το παιχνίδι προσφέρει στα παιδιά τεράστιες δυνατότητες: επικοινωνιακές, κοινωνικές καθώς επίσης και την αυτορρύθμιση της συμπεριφοράς του. Παράλληλα, οι διανοητικές ικανότητές του παιδιού με το παιχνίδι αναπτύσσονται ραγδαία. Κατά τη διάρκεια ενός παιχνιδιού το παιδί θα πρέπει να έχει συγκεντρωμένη την προσοχή του και να πάρει γρήγορες αποφάσεις, καθώς και να τοποθετήσει τις εικόνες σε λογική σειρά.

Η ποίηση λοιπόν αποτελεί μέσα στο πλαίσιο του Νηπιαγωγείου ένα λεκτικό παιχνίδι. Τα παιδιά παίζουν με την ποίηση. Αρέσκονται σε λεκτικά παιχνίδια με έμμετρη σύνθεση, ενώ συχνά και εκείνα δημιουργούν τα δικά τους ποιήματα, λίμερικ, στιχάκια, αφορμώμενα από μια εικόνα ή μια λέξη (Ντάγιου, 2008).

Είναι γνωστό ότι σαν παιδιά, προσπαθώντας να κατακτήσουν τη γλώσσα, αγαπούν ιδιαίτερα την ομοιοκαταληξία που τα μαγεύει, μπορούν να την επαναλαμβάνουν εύκολα και τα βοηθάει στην έκφραση των ιδεών τους και τη διατύπωση των ερωτημάτων τους. Τόσο ο ποιητής, όσο και το παιδί αισθάνονται τις λέξεις με ένα τρόπο ιδιαίτερο (Κουλουμπή- Παπαπετροπούλου, 1988)

Στο Νηπιαγωγείο τώρα τα ποιήματα που πρέπει να επιλέγονται είναι τα απλά, τα κατανοητά για το παιδί, με ρυθμό, ώστε εκείνο να παρακινείται για κίνηση. Η καλύτερη επιλογή για αυτό είναι τα δημοτικά και τα λαϊκά τραγούδια. Έτσι μάλιστα μαθαίνει το παιδί και την παραδοσιακή ποίηση.

Θα πρέπει βέβαια να αναδειχθεί και ο ρόλος που έχει το γέλιο σε συνδυασμό με τα ποιήματα. Τα αστεία ποιήματα δηλαδή διεγείρουν τη φαντασία του παιδιού. Είναι σημαντικό ότι το γέλιο υποβοηθά στην κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Το παιδί με το χιούμορ εξωτερικεύει την ορμητική του διάθεση, απομακρύνεται από τις παιδικές φοβίες και τα ταμπού. Τελικά, ως είναι γνωστό, το γέλιο χαρίζει υγεία και αισιοδοξία. (Κανατσούλη, 1993)

Τέλος τα λεκτικά παιχνίδια ενισχύουν και την αίσθηση του χιούμορ των ίδιων των παιδιών, αλλά το σημαντικότερο είναι ότι είναι απαραίτητα για την εξέλιξη τους στην προφορική επικοινωνία. Για αυτό πρέπει οπωσδήποτε να επιλέγονται οι γλωσσοδέτες, τα αινίγματα, τα λαϊκά ποιήματα, τα παιχνιδόλεξα, καθώς είναι ιδανικά ως είδη για τα παιδιά της νηπιακής ηλικίας. (Αναγνωστόπουλος, 1998)

3.2. Στόχος Δημιουργικής Γραφής στο Νηπιαγωγείο

Για να δείξουμε λοιπόν ακριβώς τα εξαιρετικά αποτελέσματα που μπορεί να επιφέρει η δημιουργική γραφή στο Νηπιαγωγείο, επιλέξαμε να το δούμε αυτό και στην πράξη, εστιάζοντας στους κάτωθι στόχους:

- Εμπλουτισμός προφορικού λόγου
- Επίτευξη συνδυασμού λέξεων
- Ψυχαγωγία
- Πνεύμα συνεργασίας και επικοινωνίας με τα υπόλοιπα παιδιά
- Διέγερση της παιδικής φαντασίας
- Εφαρμογή ορισμένων κανόνων-οδηγιών
- Σύλληψη του γεγονότος ότι η γλώσσα μεταβάλλεται συνεχώς και στον γραπτό και στον προφορικό λόγο.

3.3. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Ο σπουδαίος ρόλος της νηπιαγωγού έχει αναδειχθεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο σχολείο πολλά από τα παιδιά είναι πιθανό να τη βλέπουν σαν μητέρα τους. Γενικότερα βέβαια ο ρόλος της είναι πολυεπίπεδος. Η ενθάρρυνση των παιδιών προς την ελεύθερη έκφραση είναι ένα από τα καθήκοντα της. Ποτέ δεν θα πρέπει να απορρίπτει λοιπόν τις απαντήσεις τους ως δήθεν λανθασμένες, αλλά είναι ορθότερο να αφιερώνει λίγο χρόνο, ώστε τα παιδιά να σκέφτονται εκ νέου την απάντησή τους. Θα πρέπει ακόμη να είναι ανοιχτή προς τις ερωτήσεις που θα τις θέτουν τα παιδιά. Αυτό που είναι ιδιαίτερος σημαντικό είναι επίσης η προτροπή της στο να υπάρχει διάλογος μεταξύ των παιδιών, ώστε αυτά να γίνουν μια ομάδα. Ακόμη, τα παιδιά μαθαίνουν μαζί της να σέβονται και αποκτούν τις καθιερωμένες αρχές.

Παράλληλα, ο τρόπος έκφρασης της εκπαιδευτικού έχει και αυτός ξεχωριστή σημασία, επειδή εκείνη βοηθά τα παιδιά στην εκμάθηση του λόγου μέσω της Δημιουργικής Γραφής και θα πρέπει τα παιδιά να την κατανοούν. Σκοπός της δημιουργικής γραφής στο πλαίσιο του Νηπιαγωγείου είναι η ανάπτυξη της δημιουργικότητας του παιδιού και η εξέλιξη του στον γραπτό λόγο. Για να επιτευχθούν όλα αυτά, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να ξέρει να προσαρμόζεται στις καταστάσεις. (Βακάλη, Ζωγράφου& Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013)

Κινηματογράφος

Ο όρος κινηματογράφος αποτελεί μια επινόηση του Λεόν Μπουλί και αποδόθηκε σαν εφεύρεση στους αδελφούς Λουί και Ογκίστ Λιμιέρ. Ωστόσο, δεν ήταν εκείνοι που τον εφεύραν, αλλά απλώς τον βελτίωσαν και από τότε έγινε γνωστός στο ευρύ κοινό. Με τον όρο κινηματογράφος εννοείται αρχικά η λειτουργία της μηχανής, η οποία κατέγραφε κινήσεις. Πού οφείλεται όμως το ότι έχουμε την αίσθηση ότι βλέπουμε μια ταινία;

Δύο οπτικά φαινόμενα συνεργούν για αυτό. Πρώτον, η εικόνα μένει στον εγκέφαλο για ένα δέκατο του δευτερολέπτου (persistence of vision). Δεύτερον, όταν μια εικόνα έπεται της άλλης δημιουργείται η ψευδαίσθηση της κίνησης. Έτσι, υπάρχει ένα φιλμ που δείχνει τις εικόνες με συγκεκριμένο ρυθμό, δηλαδή 16 καρέ ανά δευτερόλεπτο για τις βωβές, εν αντιθέσει προς τις ταινίες που διαθέτουν ήχο και είναι 24, για αυτό οι πρώτες δίνουν την εντύπωση ότι είναι ταχύτερες από τη φυσιολογική κίνηση(http://gym-n-kallist.rod.sch.gr/programs/2012-13/politistika/exelixa_film/exelixa_film.htm).

Η πρώτη ταινία επιστημονικής φαντασίας παίχτηκε την 1^η Σεπτεμβρίου του 1902 και είχε τίτλο: «Le Voyage dans la Lune» του Georges Méliès. Πηγή έμπνευσής της ήταν το βιβλίο «Από τη Γη στη Σελήνη» του Ιούλιου Βερν και η υπόθεση της ήταν ότι μια ομάδα αστρονόμων αποφάσισε να κάνει ένα ταξίδι στη Σελήνη, οπότε κατασκεύασαν ένα διαστημόπλοιο και μεταφέρθηκαν στο διάστημα (www.tvxs.gr).

Προσπαθώντας να παρατηρήσουμε ορισμένα στοιχεία σχετικά με την ιστορία του κινηματογράφου, αυτό που αντιλαμβανόμαστε, μελετώντας την, είναι ότι αυτή πάντα εντάσσεται στο πλαίσιο της Γενικής Ιστορίας. Αυτό οφείλεται στα πολλά και διαφορετικά επίπεδα που συγκεντρώνει, καθώς και στο υλικό της, το οποίο έχει πολλές ιδιαιτερότητες. Όπως έχει επισημανθεί αρκετές φορές, «ο κινηματογράφος είναι ένα περίπλοκο ιστορικό, κοινωνιολογικό, νομικό και οικονομικό φαινόμενο: οι ταινίες είναι απλώς μια έκφραση της λειτουργίας του συστήματος ως σύνολο και γι' αυτό απαιτείται μία πολυεπίπεδη προσέγγιση όλων των παραμέτρων, η οποία να ακολουθεί συγκεκριμένη ιστοριογραφική μέθοδο ώστε η ιστορική ερμηνεία να έχει επιστημονική υπόσταση» . (Kracauer, 1983).

Η Ιστορία του Κινηματογράφου συσχετίστηκε κυρίως με την αισθητική και την κοινωνική ιστορία, αλλά και αυτή της τεχνολογίας και της οικονομίας. Το 1970 περίπου κατοχυρώθηκε θεσμικά η κινηματογραφική θεωρία, οπότε και απομακρύνθηκε από την καθιερωμένη παράδοση, χαράζοντας ένα νέο ερευνητικό πεδίο.

Για τον κινηματογράφο ο άνθρωπος είναι θεατής, ενώ για την κινηματογραφική ιστορία είναι καταναλωτής και αποτελεί μέρος του συνόλου που θα πρέπει να χαρακτηριστεί με βάση την κοινωνική τάξη και τις σχέσεις παραγωγής. (Σολδάτος, 1995)

Το κινηματογραφικό κοινό μπορεί να μην έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, αλλά οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια προσδιορίζουν την προέλευση του. Ο Κινηματογράφος είναι και αυτός ένα τμήμα του λαϊκού πολιτισμού. Τα μηνύματα του επηρεάζουν τον άνθρωπο και την υπόστασή του, τα συναισθήματα και τη νοοτροπία του. Υπάρχει επίσης και ο παράγοντας του status του υποκείμενου που πρέπει να ληφθεί υπόψη, δηλαδή ο χωρικός πιθανότατα θα προσλάβει διαφορετικά μηνύματα από ένα κινηματογραφικό έργο, από ότι ένας επιστήμονας. (Sadoul, 1985)

Σύμφωνα με τον Σολδάτο (1995) οι περισσότεροι επιχειρήσαν να εκμεταλλευτούν τον κινηματογράφο για πλουτισμό και για αυτό αδιαφόρησαν για το επίπεδο της ταινίας και ασχολήθηκαν με το «μήκος».

Η ιστορία του χώρου προβολής μιας κινηματογραφικής ταινίας έχει και αυτή τη σημασία της, διότι μπορεί στην αρχή να χρησιμοποιήθηκαν-στην Αμερική κυρίως- οι αίθουσες των βαριετέ και τα πάρκα, αλλά, όταν καθιερώθηκε η κινηματογραφική αίθουσα ο κινηματογράφος θεωρήθηκε ως φορέας πολιτισμού και επικοινωνίας (Sadul, 1985).

Μέχρι το 1920 μια ορχήστρα αναλάμβανε να υποκαταστήσει τα ηχητικό μέρος της ταινίας με εφέ και ήχους, ενώ γίνονταν προσπάθειες από τον Edison να υπάρξει κάποιο συνταίριασμα του ήχου με την εικόνα, παρότι αυτό δεν κατέστη δυνατό. (Σολδάτος, 1995)

Τον ελληνικό κινηματογράφο θα πρέπει να τον προσεγγίσει κανείς υπό το πρίσμα της οικονομίας της χώρας και της εποχής της εκβιομηχάνισης της. Είναι γνωστό

ότι σύμφωνα με την ελληνική ιστορία η Ελλάδα καθυστερούσε πολύ να αναπτυχθεί, στηριζόταν σε ξένους παράγοντες και ήταν εξαρτημένοι από αυτούς. (Σολδάτος, 1995)

4.1. Κινηματογράφος και Δημιουργική Γραφή

Μέσα από τον κινηματογράφο μπορεί κανείς να ζωντανέψει μια ιστορία. Για έναν επιστήμονα αυτό μπορεί να είναι απλώς μια ταινία και για τους παλιούς αυτό είναι το σινεμαδάκι (Θεοδωρίδης, 2001). Τι προσπαθεί να κάνει όμως ο σκηνοθέτης μέσω του κινηματογράφου; Να επικοινωνήσει το δικό του όραμα, το οποίο μπορεί κανείς να συλλάβει, αναλύοντας και παρακολουθώντας τον καλλιτεχνικό τρόπο προσέγγισης και έκθεσης του θέματος. (Jacobs, χχ:9)

Το κύριο χαρακτηριστικό του κινηματογράφου είναι ότι συμπλέει με τον πολυγραμματισμό, συνδυάζει διαφορετικούς τρόπους επικοινωνίας, από τους διαλόγους μέχρι τις εικόνες και τα χρώματα και πολλά άλλα φυσικά.

Ο Κινηματογράφος και η λογοτεχνία είναι δύο παράλληλοι κόσμοι, αφού και στις δύο περιπτώσεις έχουμε την αφήγηση μιας ιστορίας και ο κινηματογράφος, όπως και η λογοτεχνία έχουν ως βάση τους το κείμενο, το οποίο βέβαια δεν εγγυάται την επιτυχία για την περίπτωση του κινηματογράφου. (Κορωναίου, 2001:26-28)

4.2. Κινηματογράφος στο σχολείο

Ο καταγισμός των πληροφοριών που δέχεται ένα παιδί και ένας ενήλικας έχει προκαλέσει και την προσαρμογή του σχολείου σε αυτήν την σύγχρονη πραγματικότητα δεδομένου ότι το σχολείο πρέπει να ακολουθήσει και τη ζωή και την εξέλιξη της.

Σε σχέση λοιπόν με τον σκοπό της ύπαρξης του κινηματογράφου στο σχολείο τα παιδιά θα πρέπει να μάθουν και να είναι σε θέση να κατανοήσουν και να αναλύσουν τα μηνύματα του κινηματογραφικού έργου. Εν τέλει είναι πολύ σημαντικό να σημειώσουμε ότι ο κινηματογράφος είναι ένα μέσον κατανόησης του κόσμου γενικότερα για τα παιδιά.

Παράλληλα, ο κινηματογράφος μπορεί να συνδυαστεί και με άλλα μαθήματα που υπάρχουν στο σχολείο, όπως η ιστορία ή η Λογοτεχνία, κ.ά. Η αμεσότητα του όμως

ως μέσου δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να μειώσει το αίσθημα της απόλαυσης της Τέχνης. Πρόκειται για μια καλλιτεχνική δημιουργία που διευρύνει το νου των παιδιών (Ομίλος Κινηματογράφου 2014-2015).

Η σημαντικότερη προσφορά του κινηματογράφου στο σχολείο είναι ότι μπορεί να κάνει τα παιδιά ενεργούς θεατές και να προσδώσει ζωντάνια στο μαθητικό πρόγραμμα, ενώ η ύλη ορισμένων από τα μαθήματα μπορεί να συνδεθεί με πολλές κινηματογραφικές ταινίες και να ανέβει το επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Ακόμη, ο κινηματογράφος μπορεί να προσφέρει μια πιο ρεαλιστική θέαση της πραγματικής ζωής και την κοινωνική νοημοσύνη. Η κινηματογραφική παιδεία (film literacy, cineliteracy) αποτελεί ένα από τα θεμέλια της οπτικοακουστικής Παιδείας. Μέσα από αυτή τη διαδικασία ο θεατής γίνεται σκεπτόμενος και έχει ακριβώς αυτήν την ικανότητα της κριτικής ανάλυσης του περιεχομένου (Ομίλος Κινηματογράφου 2014-2015).

4.3. Ο κινηματογράφος στο ελληνικό σχολείο

Ο κινηματογράφος απουσίαζε μέχρι πρόσφατα από το εκπαιδευτικό σύστημα σε όλες τις τάξεις. Στο σχολείο τα παιδιά δεν παρακολουθούσαν ντοκιμαντέρ, ούτε κινηματογραφικές ταινίες, κ.ά. Τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν οι φωνές για την ένταξη του ως μαθήματος οπτικοακουστικών στο σχολείο σε όλες τις βαθμίδες. Υπάρχουν μάλιστα και συγκεκριμένοι φορείς που έχουν παρουσιάσει μια τέτοια δραστηριοποίηση. Έχουν μάλιστα εκφραστεί και προτάσεις για ανάλυση των ταινιών μέσα στην τάξη, ενώ έχουν γίνει και σχετικά σεμινάρια επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για την οπτικοακουστική παιδεία. Ήδη και κατά το παρελθόν έγιναν προσπάθειες εισαγωγής του κινηματογράφου στο δημοτικό και στο γυμνάσιο/λύκειο.

Τόσο στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όσο και στη χώρα μας έχουν υλοποιηθεί προγράμματα- συγκεκριμένα για την περίπτωση μας πρόκειται για το «*Πάμε Σινεμά;*» και «*Μελίνα*»-, τα οποία έχουν ανεβάσει το επίπεδο της εκπαίδευσης και έχουν συμβάλει στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών. (Γιοτοπούλου, Κ., 2013)

Το πρόγραμμα «Πάμε σινεμά» είναι ένα εγκεκριμένο από το Υπουργείου Παιδείας πρόγραμμα, το οποίο βοηθά τους μαθητές να έρθουν σε επαφή με τον κινηματογράφο. Η δημιουργία του ξεκίνησε σε συνεργασία του Υπουργείου Πολιτισμού και Υπουργείου παιδείας ώστε να εισαχθούν οι τέχνες και πολιτισμός στην εκπαίδευση. Σκοπός του είναι να μπορέσουν τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τα πολυμέσα, την οπτικοακουστική αφήγηση, σε μια εποχή κατά την οποία η εικόνα θεωρείται μέσο μεταφοράς γνώση, επικοινωνίας και μετάδοσης πληροφοριών, επηρεάζοντας έτσι τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των νέων και της αντίληψης τους για τον κόσμο. (Πάμε Σινεμά)

Κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι η παροχή γνώσεων και ευγενής άμιλλας μέσα από την εθελοντική συμμετοχή των νέων σε συνδυασμό με την προσωπική δημιουργία και έκφραση. Ακόμη, φέρνει τους μαθητές σε επαφή με τον σύγχρονο κινηματογράφο αλλά και κινητοποιεί τις ευρύτερες τοπικές κοινωνίες να εισάγουν τα οπτικοακουστικά μέσα στην εκπαίδευση. Επιπλέον, αποτελεί μάθημα επαγγελματικού προσανατολισμού αφού ενημερώνει για την χρήση των οπτικοακουστικών μέσων τα οποία ακμάζουν στον τομέα της οικονομίας. Προσπαθεί να αποτελέσει ένα μέσο σύνδεσης ανάμεσα στους νέους της Ελλάδας με τους Έλληνες που βρίσκονται σε όλο τον κόσμο αλλά και καταρρίπτει τα δεδομένα του ρατσισμού αφού καλλιεργεί στους μαθητές το αίσθημα της αποδοχής του διαφορετικού. Τέλος, με δημιουργικό τρόπο μπορεί να αποτελέσει έναν πρότυπο οδηγό για την εισαγωγή του κινηματογράφου στην εκπαίδευση σε συνδυασμό με άλλες τέχνες.

Το πρόγραμμα «Μελίνα-Εκπαίδευση και Πολιτισμός» είναι ένα πρόγραμμα το οποίο ξεκίνησε με πρωτοβουλία της Μελίνας Μερκούρη σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και αναφέρεται στην εισαγωγή των τεχνών και του πολιτισμού στο σχολείο. Αρχικά ξεκίνησε το 1995 με 2001 σε 92 Δημοτικά σχολεία σε όλη την Ελλάδα και 2 Δημοτικά σχολεία της Κύπρου. Παρέχει επιμορφωτικό υλικό σε δασκάλους για την στήριξη δραστηριοτήτων και λειτουργούν πέντε επιμορφωτικά εργαστήρια στα αντικείμενα της μουσικής, των εικαστικών, του χορού-κίνησης, του θεάτρου και της οπτικοακουστικής έκφρασης.(ΕΕΜΑΠΕ)

Στόχος τους είναι να αναδείξει την πολιτισμικότητα της εκπαίδευσης εντάσσοντας σε αυτήν τις τέχνες, αντικρούοντας τις συνειδήσεις των δασκάλων και

των μαθητών. Η εισαγωγή της οπτικοακουστικής τέχνης συμβάλει στην διαμόρφωση μια πολύπλευρης καλλιέργειας της προσωπικότητας του δασκάλου αλλά και του μαθητή. Ακόμη, αναδεικνύει την πολυπολιτισμικότητα όλων των μαθημάτων και την ανάγκη εισαγωγής σύγχρονων διδακτικών μεθόδων στην εκπαίδευση. (Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη)

4.4. Ένταξη του κινηματογράφου στο μάθημα

Είναι γνωστό ότι τα κινηματογραφικά έργα δεν προορίζονται φυσικά για το σχολείο και για αυτόν τον λόγο υπάρχουν και ειδικά έργα που εξυπηρετούν αυτόν τον σκοπό και τα οποία δυστυχώς ίσως δεν αποτελούν ευχάριστες εκπλήξεις, ιδιαίτερα στο γλωσσικό τους κομμάτι. Αντίθετα η κινηματογραφική τέχνη έχει τη δυνατότητα να δείξει στα παιδιά πώς να μαθαίνουν, τους δίνει δηλαδή την πρωτοβουλία να σκεφτούν και να διαχειριστούν οι ίδιοι την πληροφορία και έτσι αναβαθμίζεται και το σχολικό μάθημα μέσω του διαλόγου. (Ανδριονοπούλου, 2010)

Επίσης, θα πρέπει να σταθούμε σε μία σημαντική λεπτομέρεια: ο χώρος στον οποίο βρίσκεται το παιδί φαίνεται να παίζει κάποιο ρόλο στον τρόπο πρόσληψης του έργου από εκείνο, επειδή πρόκειται για μια αλληλεπίδραση με τον θεατή. Το παιδί θα αντιδράσει διαφορετικά λοιπόν με τους γονείς του και αλλιώς με τους φίλους του. Είναι εντυπωσιακό ότι κάθε παιδί είναι και μοναδικός αναγνώστης μιας ταινίας, επειδή θα ερμηνεύσει τα μηνύματα του έργου με το δικό του τρόπο. Για τα Μέσα ισχύει δηλαδή η ίδια φράση όπως και για την παιδεία: « Δεν υπάρχει ένας τρόπος για τη σωστή ανάγνωση στα μέσα, υπάρχει μόνο δικό μας τρόπος». (Ανδριονοπούλου, 2010)

Ήδη από την νηπιακή ηλικία μπορεί να ξεκινήσει η κινηματογραφική παιδεία του ανθρώπου, αφού τα παιδιά ασυνείδητα αντιλαμβάνονται ορισμένους κανόνες που χαρακτηρίζουν τις εικόνες που αντικρίζουν. Σύμφωνα με τους επιστήμονες που μελετούν το συγκεκριμένο ηλικιακό στάδιο τα παιδιά γνωρίζουν πώς να αποκωδικοποιούν ένα φιλμ, μπορούν δηλαδή να απαντήσουν σε βασικά ερωτήματα σε σχέση με αυτό, όπως το είδος στο οποίο ανήκει, καθώς και για τους χαρακτήρες του έργου κα. Μέχρι την ηλικία των πέντε ετών αυτό βέβαια συμβαίνει ασυνείδητα. (Ανδριονοπούλου, 2010)

Αυτό που είναι σημαντικό να κρατήσουμε είναι ότι τα παιδιά μπορούν να εξοικειωθούν εξαιρετικά με τον κινηματογράφο μέσα από τις παιδικές ταινίες που παρακολουθούν εξαιτίας της ταύτισης τους με τον ήρωα του έργου. Η τηλεόραση λοιπόν βοηθάει τα παιδιά στην απόκτηση της κινηματογραφικής παιδείας, επειδή το οπτικοακουστικό τους τμήμα αποτελεί πόλο έλξης για τα παιδιά. Μπορεί βέβαια τα παιδιά να αγαπούν περισσότερο τα κινούμενα σχέδια, αλλά με βάση δείγματα που έχουμε από το εξωτερικό, όταν ο διδάσκων προσελκύσει τα παιδιά και τα καταφέρει να ενθουσιαστούν με τη διαδικασία, τότε τα παιδιά απορροφώνται. Ειδικά οι ταινίες μικρού μήκους είναι ιδανικές για τη μελέτη στο σχολικό περιβάλλον. (Ανδριονοπούλου, 2010)

Δραστηριότητα Δημιουργικής Γραφής Μέσω του Κινηματογράφου

5.1.Σκοπός της έρευνας

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να συσχετίσει το βαθμό εξοικείωσης των παιδιών με τις κινηματογραφικές ταινίες, τη χρήση της εκπαιδευτικής αξίας των κινηματογραφικών ταινιών, την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή των αιθουσών και την παροχή υποστήριξης από τους αρμόδιους φορείς με τη χρήση της κινηματογραφικής ταινίας (ολόκληρης ή αποσπάσματος) ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας στα Νηπιαγωγεία. Ακόμη μέσα από αυτή την έρευνα θα διαπιστώσουμε πώς ο κινηματογράφος μπορεί να διεγείρει την φαντασία των παιδιών και πώς τα παιδιά χρησιμοποιούν τη φαντασία τους και τις σκέψεις τους πάνω στη δημιουργική γραφή

5.2. Πραγματοποίηση και μεθοδολογία έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στον Παιδικό Σταθμό 'Καραμελίτσα' του δήμου Βέροιας ανάμεσα σε 17 παιδιά. Από τα 17 παιδιά της τάξης απάντησαν έστω και σε μία ερώτηση τα 13. Τα υπόλοιπα 4 παιδιά ήταν αμέτοχα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε παιδιά μεταξύ 3,5 με 4,5 χρονών. Καθώς υπήρχε έλλειψη προτζέκτορα στο σχολείο τα παιδιά παρακολούθησαν την ταινία στην οθόνη ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή (λάπτοπ) με περιορισμένο ήχο. Η ταινία που παρακολουθήσαμε είναι: Πήτερ Παν: Επιστροφή στη χώρα του ποτέ (original title: Return to Neverland) 2002. Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένα από τα παιδιά δεν είχε παρακολουθήσει ποτέ την ταινία. Μερικά είχαν διαβάσει το καινούργιο χρονολογικά παραμύθι το οποίο όμως απέχει από την ιστορία της ταινίας.

5.3.Ερευνητικά Ερωτήματα

- Αφού δούμε την ταινία ζητάμε από τα παιδιά να θυμηθούν τους κύριους χαρακτήρες.
- Ζητάμε από τα παιδιά να σχολιάσουν την προσωπικότητα κάθε χαρακτήρα.
- Ζητάμε από τα παιδιά να τη στρέψουν τους χαρακτήρες της ταινίας, δηλαδή να συμπεριφέρονται οι καλοί ως κακοί και το ανάποδο.

- Ζητάμε από τα παιδιά να μας εκφράσουν τα συναισθήματα που ένιωσαν την ώρα που έβλεπαν την ταινία. Στη συνέχεια ζητάμε από τα παιδιά να μουν στη θέση ενός χαρακτήρα και να μας αφηγηθούν τι θα έκαναν στη θέση του.
- Ζητάμε από τα παιδιά να θυμηθούν κομμάτια της ταινίας και να σχολιάσουν το σκηνικό.
- Ζητάμε από τα παιδιά να επιλέξουν κάποιο άλλο μέρος το οποίο θα ήθελα να γυριστεί η ταινία π.χ. στην πόλη, στο Βόρειο Πόλο και να μας αφηγηθεί ένα κομμάτι.
- Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν και να μας αφηγηθούν την ιστορία χωρίς τους κακούς χαρακτήρες.
- Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν και να μας αφηγηθούν πώς θα ήταν η ζωή της Τζέιν αν δεν γνώριζε ποτέ τον Πήτερ Παν.
- Ζητάμε από τα παιδιά να αλλάξουν τα ονόματα των χαρακτήρων και να τους δώσουν δικά τους.
- Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν και να δώσουν το δικό τους τέλος στην ιστορία.

5.4. Η διαδικασία συλλογής των ερευνητικών δεδομένων

Η καταγραφή της συζήτησης μετά την προβολή της ταινίας και των απαντήσεων των παιδιών έγινε με χρήση μαγνητοφώνου. Μετά την διαδικασία έγινε καταγραφή των απαντήσεων, οι οποίες παραδίδονται παρακάτω.

Άσκηση 1: Αφού δούμε την ταινία ζητάμε από τα παιδιά να θυμηθούν τους κύριους χαρακτήρες

Ενδεικτικές Ερωτήσεις/ Σχόλια : _____ Τώρα που είδατε την ταινία θυμάστε ποιοι έπαιζαν?

Παιδί 1: Πήτερ Παν /Γουέντι

Παιδί 2: Τινκερμπελ / Ο Τζον ο αδερφός της Γουέντι

Παιδί 3: Κάπτεν Χουκ

Παιδί 4: Χαμίνια

Παιδί 5: Εκείνο που ενοχλούσε τον Κάπτεν Χουκ (χταπόδι)

Παιδί 6: Τζέιν

Παιδί 7: Φίλοι του Κάπτεν Χουκ

Παιδί 8: Ξαδέρφια του του Κάπτεν Χουκ

Παιδί 9:

Παιδί 10:

Παιδί 11:

Παιδί 12:

Παιδί 13:

Συμπέρασμα : Τα παιδιά σε συνεργασία το ένα με το άλλο θυμήθηκαν σχεδόν όλους τους βασικούς χαρακτήρες της ταινίας, ακόμα και με μερικές αποκλίσεις στις ονομασίες όπως για παράδειγμα το Παιδί 5 που αναφέρθηκε στο χταπόδι ως «εκείνο που ενοχλούσε τον Κάπτεν Χουκ». Επίσης πολλά ήταν τα παιδιά που θεωρούσαν ότι το χταπόδι ήταν μέδουσα, αφού στην απάντηση αυτή του παιδιού 5, πολλά πετάχτηκαν και αναφέρθηκαν στο χταπόδι ως μέδουσα. Τέλος τα 2 πρώτα παιδιά είπαν από 2 χαρακτήρες αφού κανένας άλλος δεν σήκωνε τα χέρι του για να πει.

Άσκηση 2: Ζητάμε από τα παιδιά να σχολιάσουν την προσωπικότητα κάθε χαρακτήρα.

Ενδεικτικές ερωτήσεις/Σχόλια: Θυμάστε πως συμπεριφερόταν ο Πίτερ Παν στην ταινία?

Ενώ η Τζέιν? Συμπεριφερόταν διαφορετικά η Τζέιν σε σχέση με τον Πίτερ Παν?

Ο Καπτεν Χουκ τι ήταν? Ήταν καλός η κακός?

Η Τινκερμπελ στην αρχή της ταινίας συμπαθούσε τη Τζέιν?

Παιδί 1: Ο Καπτεν Χουκ ήταν πειρατής

Παιδί 2: Η Τινκερμπελ δεν ήθελε την Τζέιν γιατί ζήλευε

Παιδί 3: Ο Καπτεν Χουκ ήθελε να σκοτώσει τον Πίτερ Παν

Παιδί 4: Η Τζέιν ήταν οχτώ χρονών

Παιδί 5: Ο Καπτεν Χουκ έψαχνε τον κρυμμένο θησαυρό

Παιδί 6: Ήταν ένα μεγάλο παιδί

Παιδί 7:

Παιδί 8: Ο Πίτερ Παν ήταν εννιά χρονών

Παιδί 9:

Παιδί 10:

Παιδί 11:

Παιδί 12:

Παιδί 13:

Συμπέρασμα: Στην αρχή τα παιδιά δυσκολεύτηκαν να απαντήσουν την ερώτηση. Θεωρώ ότι τους δυσκόλεψε η λέξη προσωπικότητα, αφού όταν άρχισα να τους κάνω πιο απλές και εύστοχες ερωτήσεις απάντησαν. Υπήρχαν φυσικά και τα παιδιά που δεν απάντησαν καθόλου ή η απάντησή τους ήταν εντελώς άστοχη σε σχέση με την ερώτηση.

Άσκηση 3: Ζητάμε από τα παιδιά να τη στρέψουν τους χαρακτήρες της ταινίας, δηλαδή να συμπεριφέρονται οι καλοί ως κακοί και το ανάποδο.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις/Σχόλια: Ποιοι ήταν οι καλοί στην ταινία? Ποιοι ήταν οι κακοί?

Αν το πάμε ανάποδα και πούμε ότι η κακοί ήταν καλοί και η καλοί ήταν κακοί, τι θα γινόταν στην ταινία?

Παιδί 1: Το χταπόδι θα κυνηγούσε τον Πήτερ Παν

Παιδί 2:

Παιδί 3:

Παιδί 4: Ο Πήτερ Παν θα θύμωνε και θα κυνηγούσε τον Κάπτεν Χουκ

Παιδί 5: Θα κυνηγούσε τον Κάπτεν Χουκ και όλους τους πειρατές

Παιδί 6: Θα θύμωνε με τη Νεράιδα και όλο θα θύμωνε μαζί της και θα μάλωνε

Παιδί 7:

Παιδί 8:

Παιδί 9:

Παιδί 10:

Παιδί 11:

Παιδί 12:

Παιδί 13:

Συμπέρασμα: Σ αυτήν την ερώτηση φαίνεται ότι λιγότερα από τα μισά παιδιά μπόρεσαν να απαντήσουν. Πολλά ίσως να μην θέλησαν να πουν την άποψη τους, άλλα

μπορεί να σκέφτηκαν την ίδια απάντηση και άλλα να μην μπόρεσαν να αντιληφθούν το νόημα της ερώτησης

Άσκηση 4: Ζητάμε από τα παιδιά να μας εκφράσουν τα συναισθήματα που ένιωσαν την ώρα που έβλεπαν την ταινία*. Στη συνέχεια ζητάμε από τα παιδιά να μπουν στη θέση ενός χαρακτήρα και να μας αφηγηθούν τι θα έκαναν στη θέση του.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις/Σχόλια: Πώς νιώθετε την ώρα που βλέπατε την ταινία?

Όταν πήγε η Τζέιν στη χώρα του ποτέ και ήθελε να φύγει χαρήκατε ή στεναχωρηθήκατε?

Θέλατε να μείνει Τζέιν στη χώρα του ποτέ ή θέλατε να φύγει?

Όταν έχασε η Τινκερμπελ τις αισθήσεις της χαρήκατε ή στεναχωρηθήκατε?

*Δεν υπήρχε κάποια σαφή απάντηση στην ερώτηση παρά μόνο μετά από δική μου παρότρυνση όλοι είπαν ότι χάρηκαν που η Τζέιν έμεινε στη χώρα του ποτέ και βρήκανε μαζί με τον Πήτερ Παν το θησαυρό και νίκησαν τον Κάπτεν Χουκ. Επιπλέον πολλά απ' τα παιδιά είπαν την ώρα που η Τινκερμπελ "κοιμήθηκε" στεναχωρήθηκαν.

Ζητάμε από τα παιδιά να μπουν στη θέση ενός χαρακτήρα και να μας αφηγηθούν τι θα έκαναν στη θέση του.

Παιδί 1: Η γοργόνα και θα έφτιαχνα τα μαλλιά της Τζέιν

Παιδί 2: Η Τινκερμπελ και θα πετούσα και θα έριχνα χρυσόσκονη

Παιδί 3: Η νεράιδα και θα πετούσα

Παιδί 4: Ο Πήτερ Παν και θα πετούσα και θα έσωζα

Παιδί 5: Ο Πήτερ Παν και θα πετούσα

Παιδί 6: Ο Πήτερ Παν

Παιδί 7: Η γοργόνα

Παιδί 8: Η Τινκερμπελ και θα έριχνα νεραϊδόσκονη

Παιδί 9: Ο Πήτερ Παν

Παιδί 10: Πειρατής

Παιδί 11: Ο Πήτερ Παν και θα πετούσα

Παιδί 12: Η Τινκερμπελ και θα πετούσα

Παιδί 13: Ο Πήτερ Παν και θα σκότωνα

Συμπέρασμα: Τα παιδιά είναι δύσκολο να εκφράσουν με λέξεις το πώς αισθάνονται, ιδιαίτερα όταν αυτό έχει να κάνει με κάτι το οποίο το βλέπουν σε ταινία. Ακόμη σ' αυτήν την ηλικία δεν είναι ακόμα κατανοητό το νόημα της λέξης «συναίσθημα» για αυτό και τα παιδιά δυσκολεύτηκαν να απαντήσουν. Στο δεύτερο σκέλος της ερώτησης απάντησαν όλα τα παιδιά με τη σειρά, βέβαια πολλές από τις απαντήσεις είναι ίδιες είτε γιατί οι κεντρικοί πρωταγωνιστές της ταινίας είναι λίγοι και είτε γιατί πολλά παιδιά απαντούσαν το ίδιο με τους προηγούμενους συμμαθητές τους. Τα παιδιά που έχουν δώσει ίδιες απαντήσεις είναι κυρίως αυτά που δεν συμμετείχαν στις ερωτήσεις.

Άσκηση 5: Ζητάμε από τα παιδιά να θυμηθούν κομμάτια της ταινίας και να σχολιάσουν το σκηνικό.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις/Σχόλια: Θυμάστε σε ποιο μέρος έγινε η ταινία?

Πώς λεγόταν αυτό το μέρος?

Τι είχε εκεί?

Είχε πολλά βουνά και χιόνια?

Παιδί 1: Στη χώρα του Ποτέ

Παιδί 2: Είχε ηφαίστεια / Είχε σπίτια

Παιδί 3: Είχε βουνά

Παιδί 4: Είχε πολλά δέντρα

Παιδί 5: Είχε θάλασσα

Παιδί 6: Είχε καράβι

Παιδί 7: Είχε σπίτια τα οποία ήταν για μία οικογένεια, ούτε ήταν για δύο και για τρεις και για τέσσερις δεν είχε ούτε ασανσέρ ούτε τίποτα

Παιδί 8:

Παιδί 9: Είχε ποτάμια

Παιδί 10:

Παιδί 11:

Παιδί 12:

Παιδί 13:

Συμπέρασμα: Τα παιδιά τα οποία συμμετείχαν στη συζήτηση μπόρεσαν να θυμηθούν αρκετά από τα κομμάτια του σκηνικού και να τα εκφράσουν με λόγια.

Άσκηση 6: Ζητάμε από τα παιδιά να επιλέξουν κάποιο άλλο μέρος το οποίο θα ήθελα να γυριστεί η ταινία π.χ. στην πόλη, Στο Βόρειο Πόλο και να μας αφηγηθεί ένα κομμάτι.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις/Σχόλια: Αν η ταινία δεν γινόταν στην χώρα του Ποτέ, που θα θέλατε να γίνει? Σε ποιο μέρος?

Παιδί 1:

Παιδί 2:

Παιδί 3:

Παιδί 4:

Παιδί 5: Στη Θεσσαλονίκη

Παιδί 6: Θα ήθελα να είναι στο Βόρειο Πόλο γιατί στο Βόρειο Πόλο, είναι πιο καλά και έχουν ελαφάκια

Παιδί 7: Θα έμεναν στην πόλη σε μεγάλα σπίτια με πολλούς ανθρώπους και πολλά αυτοκίνητα και μαγαζιά

Παιδί 8: Στην Ελλάδα

Παιδί 9:

Παιδί 10:

Παιδί 11:

Παιδί 12:

Παιδί 13:

Συμπέρασμα: Φαίνεται ότι τα παιδιά απάντησαν με βάση τις γνώσεις τους από άλλες ταινίες ή από ότι γνωρίζουν και έχουν ακούσει όπως π.χ. στη Θεσσαλονίκη, στην Ελλάδα

Άσκηση 7: Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν και να μας αφηγηθούν την ιστορία χωρίς τους κακούς χαρακτήρες.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις/Σχόλια: Μπορείτε να φανταστείτε πώς θα ήταν η ταινία και πώς θα εξελισσόταν αν δεν υπήρχε ο Κάπτεν Χουκ?

Παιδί 1:

Παιδί 2:

Παιδί 3:

Παιδί 4:

Παιδί 5: Θα ήμασταν όλοι ελεύθεροι

Παιδί 6: Ο Πήτερ Παν θα ασχολούταν με τη νεράιδα και με την Τζέιν

Παιδί 7: Θα ήταν κανονικοί άνθρωποι και θα είχαν κανονικά σπίτια

Παιδί 8:

Παιδί 9:

Παιδί 10:

Παιδί 11:

Παιδί 12:

Παιδί 13:

Συμπέρασμα: Μόνο 3 παιδιά μπόρεσαν να απαντήσουν στην ερώτηση και αυτό μετά από την ενδεικτική ερώτηση που έκανα για να τονίσω ότι ο κακός της ιστορίας ήταν ο Κάπτεν Χουκ.

Άσκηση 8 : Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν και να μας αφηγηθούν πώς θα ήταν η ζωή της Τζέιν αν δεν γνώριζε ποτέ τον Πήτερ Παν.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις/Σχόλια: Η Τζέιν πριν την απαγάγει η Κάπτεν Χουκ ζούσε στην Αγγλία, όπου γινόταν πόλεμος. Θυμάστε τον κύριο που είπε στην μαμά της ότι τα παιδιά πρέπει να πάνε στην εξοχή?

Η Τζέιν ήθελε να πάει?

Άρα πως θα ήταν η Τζέιν αν δεν γνώριζε τον Πήτερ Παν?

Παιδί 1: Θα ήταν στεναχωρημένη

Παιδί 2: Θα ήταν λυπημένη γιατί δεν ήθελε να πάει στον πόλεμο και αν δεν γνώριζε ποτέ τον Πήτερ Παν θα πήγαινε

Παιδί 3 : Θα έμενε σπίτι της

Παιδί 4 : Θα ήταν χαμογελαστή

Παιδί 5: Θα πρόσεχε τον αδερφό της

Παιδί 6: Θα πήγαινε με τον αδερφό της

Παιδί 7:

Παιδί 8: Δεν θα γνώριζε την Τινκερμπελ

Παιδί 9:

Παιδί 10: Δεν θα γνώριζε τα χαμίνια

Παιδί 11:

Παιδί 12:

Παιδί 13:

Συμπέρασμα: Οι απαντήσεις των παιδιών ήταν εύστοχες και ολοκληρωμένες. Τα παιδιά κατάλαβαν ακριβώς την ερώτηση και δώσαν τις ανάλογες απαντήσεις όπως ακριβώς τις είχαν στο μυαλό τους.

Άσκηση 9: Ζητάμε από τα παιδιά να αλλάξουν τα ονόματα των χαρακτήρων και να τους δώσουν δικά τους.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις/Σχόλια: Αν την Τζέιν στην ταινία δεν την έλεγαν Τζέιν εσείς πώς θα την ονομάζατε?

Παιδί 1: Την Τζέιν θα την έλεγαν Ανδριάννα, τον Γιώργο, τον Κάπτεν Χουκ Δημήτρη και την Τίνκερμπελ Στέλλα

Παιδί 2: Την Τίνκερμπελ θα την ονόμαζα πεταλούδα

Παιδί 3: Τα την ονόμαζα νεράιδα του λουλουδιού τον Πήτερ Παν θα τον ονόμαζα Μπίλι και την Τζειν Στέλλα και τον Κάπτεν Χουκ θα τον ονόμαζα Νηρέα

Παιδί 4: Την Τίνκερμπελ θα την ονόμαζα Γουίνξ (winx)

Παιδί 5: Τον Πήτερ Παν θα ήθελα να τον λένε Νηρέα, την Τίνκερμπελ πεταλούδα, την Τζέιν θα ήθελα να τη λένε Κωνσταντίνα και τον Κάπτεν Χουκ Δημήτρη

Παιδί 6: Την Τζειν Κωνσταντίνα

Παιδί 7: Και εγώ Κωνσταντίνα

Παιδί 8: Θα την ονόμαζα την Τζέιν Καπτεν Χουκ

Παιδί 9: Εγώ τη νεράιδα θα την ονόμαζα Γουέντι

Παιδί 10: Τον Πήτερ Παν θα τον ονόμαζα Κωνσταντίνο την Τζέιν Κωνσταντίνα και τον Κάπτεν Χουκ Σταύρο

Παιδί 11

Παιδί 12

Παιδί 13

Συμπέρασμα: Τα παιδιά άλλαζαν τα ονόματα εύκολα και έδιναν ονόματα στους ήρωες τα οποία ήταν είτε από την οικογένεια τους και την καθημερινή τους ζωή είτε από άλλα κινούμενα σχέδια. Ακόμη πολλά παιδιά έτυχε να δώσουν όνομα σε κάποιον ήρωα το οποίο ήταν το όνομα κάποιου συμμαθητή τους π.χ. Νηρέας

Άσκηση 10: Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν και να δώσουν το δικό τους τέλος στην ιστορία.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις/Σχόλια: Θυμάστε το τέλος της ταινίας?

Αν δεν συμβαίνουν όλα αυτά τι θα θέλατε να γίνει?

Παιδί 1: Να νικούσε ο Κάπτεν Χουκ

Παιδί 2: Να νικήσουν οι καλοί

Παιδί 3: Να μην είχε ξυπνήσει η Τίνκερμπελ

Παιδί 4: Θα μπορούσε η Τίνκερμπελ να μην πήγαινε να σώσει Πήτερ Παν

Παιδί 5: Να νικούσε ο Κάπτεν Χουκ

Παιδί 6: Να νικούσε ο Κάπτεν Χουκ

Παιδί 7: Να νικούσε ο Κάπτεν Χουκ

Παιδί 8: Να μην νικήσουν οι καλοί

Παιδί 9: Να νικούσε ο Κάπτεν Χουκ

Παιδί 10:

Παιδί 11:

Παιδί 12:

Παιδί 13:

Συμπέρασμα: Κατά κύριο λόγο τα παιδιά το καινούριο τέλος που έδωσαν στην ιστορία ήταν το αντίθετο από το τέλος που έχει η ταινία στην πραγματικότητα.

Συμπεράσματα

Η Δημιουργική Γραφή ως διδακτικό αντικείμενο δεν επιδιώκει σε καμία περίπτωση την ανεύρεση συγγραφικών ταλέντων. Στον χώρο της εκπαίδευσης θεωρείτε ότι το παιδί μέσω αυτής εκφράζει ελεύθερα τις ιδέες του, τα συναισθήματα και τις εντυπώσεις του είτε μέσω του γραπτού είτε του προφορικού λόγου. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι μέχρι σήμερα, φαίνεται πως η Δημιουργική Γραφή καλλιεργεί το παιδί πολύπλευρα. Αρχικά μέσα στην τάξη τα παιδιά δεν φοβούνται να πειραματιστούν και να κάνουν λάθη, αφού μέσα από αυτά μαθαίνουν και «παιδεύονται». Ακόμη η Δημιουργική Γραφή σε σχολικό επίπεδο υποστηρίζει το παιδί και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα ενώ ταυτόχρονα τονώνει την αυτοπεποίθηση του βελτιώνοντας έτσι τις αποδόσεις του και την εξέλιξη του σε γλωσσικό, διανοητικό και συναισθηματικό επίπεδο

Η ταινία πάνω στην οποία δουλέψαμε με τα παιδιά είναι ο «Πήτερ Παν: Η χώρα του ποτέ». Τα παιδιά με τα οποία δουλέψαμε ήταν από ηλικία 3,5 με 4,5 χρονών. Είναι λογικό λοιπόν σε πολλές ερωτήσεις να δυσκολευτήκαν να απαντήσουν. Συγκεκριμένα από τα 17 παιδιά συμμετείχαν έστω και σε μια άσκηση τα 13 και από τα 13 παιδιά, τα παιδιά 11,12 και 13 απάντησαν σε μόνο μία άσκηση από τις 10, στην άσκηση 4. Η άσκηση 4 ήταν η μόνο άσκηση που απάντησαν τα περισσότερα παιδιά, από τα 17 που ήταν σύνολο απάντησαν τα 13. Στην συγκεκριμένη άσκηση ζητούσαμε από τα παιδιά να μας εκφράσουν τα συναισθήματα που ένιωσαν την ώρα της ταινίας και έπειτα να μπουν στη θέση ενός χαρακτήρα και να μας που τι θα έκαναν. Στο πρώτο σκέλος της ερώτηση κανένα παιδάκι δεν μπόρεσε να απαντήσει. Η μόνη απάντηση που δόθηκε ήταν αφού έκανα κάποιες διευκρινήσεις και ρώτησα αν χάρηκαν που έμεινε τελικά η Τζέιν στη Χώρα του Ποτέ ενώ στην αρχή δεν ήθελε και τα παιδιά απλά συμφώνησαν καταφατικά. Σε αυτήν την ηλικία τα παιδιά δυσκολεύονται να καταλάβουν την έννοια των συναισθημάτων και δεν μπορούν να τα εκφράσουν με λόγια. Στο β' μέρος της άσκησης παρ' όλο που υπήρχαν αρκετές κοινές απαντήσεις, κάτι που δείχνει ότι πολλά από τα παιδιά επηρεάστηκαν από τους συμμαθητές τους και οι απαντήσεις που έδωσαν δεν εκφράζουν καθαρά την άποψή τους, η άσκηση 4 έχει ποσοστό μαθητών που απάντησαν 76,47%. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι τα παιδιά θυμόντουσαν την ταινία και ταυτίστηκαν με τους ήρωες της.

Μια ακόμα άσκηση στην οποία απάντησε μεγάλο ποσοστό μαθητών είναι η άσκηση 9 στην οποία απάντησαν 10 από τα 17 παιδιά, ποσοστό δηλαδή 58.82 %. Στην

συγκεκριμένη άσκηση ζητούσα από τα παιδιά να αλλάξουν τα ονόματα των χαρακτήρων της ταινίας και να τους δώσουν δικά τους. Υπήρχε αρκετά μεγάλη συμμετοχή με διαφορετικές κατά κύριο λόγο απαντήσεις. Τα παιδιά έδωσαν απαντήσεις με βάση την προσωπική τους ζωή, αφού πολλά από τα ονόματα που είπαν ήταν από τις οικογένειες, τους φίλους τους και από τους συμμαθητές τους. Υπήρχε βέβαια και ένα μικρό ποσοστό 20% των απαντήσεων όπου τα παιδιά έδωσαν ονόματα κάποιου άλλου χαρακτήρα της ταινίας. Ακόμη η με μικρή διαφορά στο ποσοστό απαντήσεων με την άσκηση 9 είναι η άσκηση 10 με ποσοστό απαντήσεων 52,94%. Στην άσκηση αυτή ζητούσα από τα παιδιά να δώσουν ένα δικό τους τέλος στην ιστορία. Οι απαντήσεις ήταν όλες με βάση την ταινία και 7 στα 9 απαντήσεις, δηλαδή 77,77% των απαντήσεων ήταν το αντίθετο από το πραγματικό τέλος της ταινίας, να μην κερδίσει ο Πήτερ Παν, ο καλός χαρακτήρας, αλλά να κερδίσει ο Κάπτεν Χουκ, ο κακός χαρακτήρας.

Οι επόμενες ασκήσεις με το 3^ο μεγαλύτερο ποσοστό απαντήσεων είναι οι ασκήσεις 1, 5,8 με ποσοστό 47,05%. Στις ασκήσεις αυτές ζητούσα από τα παιδιά στην 1^η να θυμηθούν του κεντρικούς χαρακτήρες της ταινίας. Στην ερώτηση αυτή φαίνεται ότι τα παιδιά θυμόντουσαν την ταινία αφού είπαν σχεδόν όλους τους κεντρικούς χαρακτήρες χωρίς δυσκολία. Στην άσκηση 5 ζητούσα από τα παιδιά να θυμηθούν το σκηνικό της ταινίας. Από τις 8 απαντήσεις οι 7 ήταν εύστοχες αφού τα παιδιά κατάλαβαν την ερώτηση, θυμόντουσαν σκηνές από την ταινία και ανέφεραν σημεία του σκηνικού όπως π.χ. τα βουνά και η θάλασσα. Στην άσκηση 8 ζητούσα από τα παιδιά να σκεφτούν και να μας πουν πως θα ήταν η ζωή της Τζέιν αν δεν γνώριζε τον Πήτερ Παν. Στην αρχή τα παιδιά δυσκολεύτηκαν να καταλάβουν την ερώτηση γι' αυτό και τους θύμισα ένα σημείο στην αρχή της ταινίας για να τα βοηθήσω. Οι απαντήσεις ήταν διάφορες και δεν βασίζονταν όλες στην διευκρίνηση που είχαν κάνει προηγουμένως, κάτι που δείχνει ότι τα παιδιά παρακολούθησαν την ταινία και την κατάλαβαν αλλά δίστασαν να απαντήσουν στην αρχή γιατί δεν ήταν σίγουρα για το αν κατάλαβαν σωστά την ερώτηση.

Στην συνέχεια η άσκηση 2 με ποσοστό 41,17% απαντήσεων στην οποία ζήτησα από τα παιδιά να σχολιάσουν τη προσωπικότητα κάθε χαρακτήρα. Στην συγκεκριμένη άσκηση τα παιδιά δυσκολεύτηκαν και ακόμα και αν απάντησαν, οι απαντήσεις τους ήταν τελείως άστοχες σε σχέση με την ερώτηση. Τα παιδιά απάντησαν περισσότερο με

βάση κάποια σημεία της ταινίας και όχι με βάση την προσωπικότητα των χαρακτήρων. Φαίνεται ότι τα παιδιά δεν κατάλαβαν την έννοια προσωπικότητα και δεν μπόρεσαν να απαντήσουν ακόμα και μετά την διευκρινήσεις.

Στις ασκήσεις 3 και 6 το ποσοστό απαντήσεων μικραίνει στο 23,52%. Στην άσκηση 3 ζήτησα από τα παιδιά να αντιστρέψουν τους χαρακτήρες της ταινίας και να σκεφτούν τι θα μπορούσε να γίνει. Τα περισσότερα παιδιά δυσκολεύτηκαν να απαντήσουν, όμως όσα παιδιά απάντησαν κατάλαβαν ακριβώς τι ζητούσε η ερώτηση και με βάση την ταινία έδωσαν πολύ εύστοχες απαντήσεις. Στην 6^η άσκηση ζητούσα από τα παιδιά να σκεφτούν ένα άλλο μέρος που θα ήθελαν να γυριστεί η ταινία και να μας αφηγηθεί ένα κομμάτι. Στο β' μέρος της ερώτησης κανένα παιδάκι δεν μπόρεσε να απαντήσει. Στο α' μέρος όμως τα παιδάκια έδωσαν απαντήσεις με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες και κυρίως γνώσεις όπως π.χ. ένα παιδάκι απάντησε να γυριστεί η ταινία στη Θεσσαλονίκη.

Τέλος, στην 7^η άσκηση, η οποία είχε και το μικρότερο ποσοστό απαντήσεων 17,64% ζητούσα από τα παιδιά να μας διηγηθούν την ιστορία όπως αυτά τη φαντάζονται χωρίς όμως τους κακούς χαρακτήρες. Τα παιδιά δυσκολεύτηκαν να απαντήσουν και ακόμη και αυτά που απάντησαν δεν έδωσαν κάποια εντελώς σαφή απάντηση. Οι απαντήσεις που έδωσαν ήταν με βάση ότι είχαν δει στην ταινία.

Γενικότερα η δραστηριότητα ήταν επιτυχής, αφού τα παιδιά θυμόντουσαν βασικά κομμάτια της ταινίας και τους κύριους χαρακτήρες. Επιπλέον συμμετείχαν σε όλες τις σχεδόν τις ερωτήσεις, ακόμα και αν σε κάποια σκέλη δεν μπόρεσαν να εκφράσουν όπως θα ήθελαν την απάντησή τους. Η ηλικία των παιδιών ήταν μικρή και γι' αυτό θεωρώ ότι δυσκολεύτηκαν να απαντήσουν σε κάποιες ασκήσεις. Οι απαντήσεις τους στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν με βάση ότι είδαν στην ταινία, ενώ σε λιγότερες με βάση την εμπειρία τους και την καθημερινή τους ζωή. Συμπερασματικά, θα μπορούσα να προσαρμόσω τις ερωτήσεις μου περισσότερο με βάση την ηλικία των παιδιών, ώστε να μπορέσουν τα παιδιά να απαντήσουν πιο εύκολα. Παρ' όλα αυτά όμως τα παιδιά μπόρεσαν να ανταπεξέλθουν στα περισσότερα κομμάτια και η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε με επιτυχία.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αναγνωστόπουλος Β.Δ, (1998) Γλωσσικά παιχνίδια. Διαδρομές 51, 166-173
- Βακάλη, Α. Π., Ζωγράφου-Τσαντάκη, Μ., & Κωτόπουλος, Τ. Η. (2013). Η Δημιουργική Γραφή στο Νηπιαγωγείο: επίκεντρο.
- Γιοτοπούλου Κ., (2013). Η κινηματογραφική ταινία στο μάθημα της λογοτεχνίας στην ελληνική εκπαίδευση
- Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο
- Ειρήνη Ανδριανοπούλου, Ινστιτούτου Οπτικοακουστικών Μέσων (ΙΟΜ), Συχνότητες, Τεύχος 10,(Απρίλιος – Αύγουστος 2010), σελ. 15-20
- Θεοδωρίδης Μ. (2001), Πάμε σινεμά; Πρόγραμμα γνωριμίας με τον Κινηματογράφο, Υπουργείο Πολιτισμού - ΥΠ.Ε.Π.Θ. - Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, Αθήνα.
- Κανατσούλη, Μ. (1997). Εισαγωγή στη θεωρία και κριτική της παιδικής λογοτεχνίας. Θεσσαλονίκη: UNIVERSITY STUDIO PRESS A.E
- Κορωναίου, Α. (2001). “Σχολείο και Μέσα Μαζικής Εικονομίας”, στο: Παιδί και Κινηματογράφος. Αθήνα: Σαβάλλας.
- Κουλουμπή-Παπαπετροπούλου, Κ. (1988). Η ποίηση στο νηπιαγωγείο, στο Η παιδική λογοτεχνία και το μικρό παιδί, στο Εισηγήσεις στο Β΄ Σεμινάριο του Κ.Ε.Π.Β., Αθήνα: Καστανιώτης
- Κωτόπουλος Η.Τ., Βακάλη Α., Νάνου Β. & Σουλιώτη Δ. (2014). Πρακτικά 1ου Διεθνούς Συνεδρίου «Δημιουργική Γραφή», (4-6 Οκτωβρίου, 2013), Αθήνα. Φλώρινα: Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή»
- Νικολαΐδου, Σ. (2012). Δημιουργική Γραφή στο σχολείο. Το τερπνόν μετά του ωφελίμου. Κείμενα: Ηλεκτρονικό Περιοδικό Παιδικής Λογοτεχνίας, 15. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουλίου 2013.
- Ντάγιου, Ε (2008)Limerick: η ανταπόκριση στο ποιητικό είδος και η αξιοποίηση των συμβάσεών του σε μία τάξη του Δημοτικού Σχολείου .Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Σχολή Παιδαγωγική. Τμήμα Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης.

- Πασσιά & Μανδηλαρά, (2001) Εργαστήριο Δημιουργικής Γραφής. Το παράδειγμα του CD-ROM "δημιουργική γραφή για παιδιά δημοτικού" Εκδόσεις Πατάκη
- Σαμαρά, Ε. (2009). Το βλέμμα του συγγραφέα. Θεσσαλονίκη : University Studio Press
- Σολδάτος, Γ., (1995), «Η ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου», Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Σολδάτος, Γ., (1995), «Η ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου», Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Σουλιώτης, Μ. (1995). Αλφαβητάριο για την ποίηση. Θεσσαλονίκη: Δεδούσης.
- Σουλιώτης, Μ. (2012) Για το ταλέντο και την έμπνευση. Ηλεκτρονικό Περιοδικό Κείμενα, τεύχος 15. Ανακτήθηκε στις 17 Αυγούστου 2013.
- Στασινοπούλου, Μ., (2000). "Ο κινηματογράφος στον ελληνικό αστικό χώρο και η κινηματογραφική εικονογραφία της ελληνικής πόλης στο Μεσοπόλεμο: ασύμβατες πορείες, διαφορετικές ταυτότητες". Η πόλη στους νεότερους χρόνους. Αθήνα: Εκδόσεις Μνήμων
- Τσιλιμένη, Τ. & Παπαρούση, Μ. (2010). Η τέχνη της μυθοπλασίας και της δημιουργικής γραφής. Συγγραφείς και θεωρητικοί μιλούν για την τέχνη του μυθιστορήματος. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Φερρό, Μ. (2002), «Κινηματογράφος και ιστορία», Αθήνα: εκδόσεις Μεταίχμιο.

Ξένη Βιβλιογραφία

- Brookes, I. & Marshall, M. (2004) Good writing guide. New York: Harap Publishers Ltd.
- Jacobs, L (2006). Τα εκφραστικά μέσα του κινηματογράφου. Αθήνα: Καθρέφτης.
- Kuhl, N. (2005). Personal Therapeutic Writing vs. Literary Writing. Στο A. Leahy (επιμ.), Power and identity in the creative writing classroom: The Authority Project. Clevedon: Multilingual Matters, 3–12
- McVey, D. (2008) Why all writing is creative writing. Innovations in Education and Teaching International 45(3):289-294

- Ramet, A. (2010) (7th Ed) Creative Writing: How to unlock your imagination, develop your writing skills – and get published. UK: How to books LTD.
- Sadoul, G., (1985), «Η Ιστορία του Παγκόσμιου Κινηματογράφου», μτφρ. Αντ. Μοσχοβάκη, Αθήνα: εκδόσεις Δαμιανός-Δωδώνη.
- Tompkins, G. (1982) Seven reasons why children should write stories. Language Arts 59(7):718-721

Διαδικτυακή Βιβλιογραφία

- «Ταξίδι στη Σελήνη», η πρώτη ταινία επιστημονικής φαντασίας, Τελευταία ανανέωση 27 Ιουλίου. 2011 (<https://tvxs.gr/>)
- G. Jean, (1985)" le petit enfant et la poésie" in POESIE, No 28-29, Armand Colin, Ανακτήθηκε στις 30/11/2011 από την ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.users.auth.gr/~akarakit/poesie-enfantine.doc>
- Η ιστορία του Κινηματογράφου 6/10/2019 <https://www.paredose.net/712?print=print>
- Αλεξάνδρα Σεφερίδου: Πτυχιακή Εργασία με θέμα «karlinchen “ΕΙΡΗΝΗ” Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΑ:ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ. (2016) (σελ. 18) <https://dspace.uowm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/382/Seferidou%20Alexandra.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ένωση Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΕΜΑΠΕ) (2014) <http://www.primarymusic.gr/>
- ΕΣΠΑ (2007-2013), Βασικό Επιμορφωτικό υλικό ΤΟΜΟΣ Γ' «ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»<http://users.sch.gr/aparaske/site5/wordpress/wpaparaske/textnes.pdf>
- Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΦΙΛΜ http://gym-n-kallist.rod.sch.gr/programs/2012-13/politistika/exelixa_film/exelixa_film.htm
- Καραγιάννης Σ. (2010). Η Δημιουργική Γραφή ως καινοτόμος δράση στο σχολείο: όψεις, Ημερίδα «Καινοτομίες και κριτική σκέψη: αναζητώντας πρακτικές για την σχολική τάξη», (27 Φεβρουαρίου 2010), ΤΠ.Γ.Β.Μ.Θ.-Ελληνοαμερικάνικον Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κολλέγιο Αθηνών Κολλέγιο www.scribd.com/doc
- Καρακίτσιος, Α. (2012). “Δημιουργική Γραφή: μια άλλη προσέγγιση της λογοτεχνίας ή η επιστροφή της Ρητορικής;” Κείμενα, 15 (ηλεκτρονικό

περιοδικό) Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου 2013.

<http://keimena.ece.uth.gr/main/t15/02-karakitsios.pdf>

- Κωτόπουλος Η. Τ. (2012). “Η «νομιμοποίηση» της Δημιουργικής Γραφής”. Κείμενα, 15 (ηλεκτρονικό περιοδικό), . <http://keimena.ece.uth.gr/main/t15/03-kotopoulos.pdf>
- Όμιλος Κινηματογράφου (2014-2015): Ο Κινηματογράφος στο σχολείο, Ανοικτό παράθυρο στον κόσμο (<http://1dim-aeithess.thess.sch.gr/kinimatografou.doc>)
- Πρόγραμμα «Πάμε Σινεμά»
<http://www.pamecinema.net/epsilonkappapialphaiotadeltaepsilonupsilontaiotakappa972-epsilonkappalambdaiotakappa972.html>